SPEIDEREN

MEDLEMSBLAD FOR NORGES SPEIDERFORBUND #1.2019

Opp med dragen!

Det er gøy, utfordrende og gir en fantastisk frihetsfølelse. Ta med roverlaget opp på vidda og prøv dere på kiting!

INNHOLD

- En spennende verden ..... s 10
- Lag en fuglekasse ..... s 12
- Min beste speideropplevelse ... s 16
- Kongen på haugen ..... s 18
- Ta et merke: Natur- og miljøvern ..... s 22

SPEIDERAKSJONEN

- En innsats for Everine ..... s 25
- Bli ekspert ..... s 26
- Reisebrev ..... s 28
- Jeg elsker skolen ..... s 31
- Beredt til aksjonen ..... s 32

- Gøy på isen ..... s 35
- Grav luksusboligen på null komma svisj ..... s 36
- Ta et merke: Fugler ruler ..... s 40
- Ta et merke: Ikke noe surr! ... s 41
- Plukk plast for miljøet ..... s 44

- Opp med dragen! ..... s 50
- Hundekjøring ..... s 52
- Jakten på de burgunder klaffene ..... s 54

- Midt i smørøyet ..... s 60
- Ikke mist speiderhytta ..... s 62
- Nytt om lov og løfte ..... s 64

FASTE SPALTER

- Kortnytt..... s 3
- Premiequiz 6-10..... s 21
- Påsan..... s 24
- Peffens hjørne..... s 42
- Premiequiz 10-16..... s 43
- Portrett ..... s 46
- Heder & ære..... s 67

F-1

HVA ER DETTE? Bokstaven og tallet viser hvilket *mål* i programmerkene saken passer til. Merkene og målene finner du i loggbøkene og i Speiderbasen.

LEDER

REDAKTØR: KIRVIL KAASA

Takk, gode hjelpere!

Nye **SPEIDEREN** er blitt godt mottatt, vi har fått mye hyggelig respons fra lesere i alle aldre, også gjennom leserundersøkelsen i forrige utgave. Det inspirerer! Ekstra gøy var det å se at 70 % av alle som svarte var speidere i flokk- eller troppsalder. Vi fikk også mange tips til hva vi bør skrive om.

Når redaksjonen samles for å planlegge innholdet til en ny utgave, spør vi oss alltid: Hva kan vi lage av stoff som kan inspirere og motivere speidere i alle aldre? Hva skal vi fylle bladet med for at det skal engasjere både barn, ungdom og voksne, uansett hvor i landet de bor? For at alle skal kunne finne noe de synes er morsomt eller interessant å lese om, noe de kan lære? At redaksjonen består av veldig forskjellige unge og voksne speidere med lang erfaring og fra ulike kanter av landet, bidrar til mangfold, men likevel vil vi veldig gjerne ha synspunkter og forslag fra dere som leser SPEIDEREN, så fortsett å hjelpe oss med å lage et godt medlemsblad!

God lesing!

Speiderhilsen
Kirvil Kaasa
ansvarlig redaktør

ALLTID BEREDT

Besøksadresse:
St. Olavsgate 25, 0166 Oslo
Postadresse: Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 99 22 30
E-post: nsf@speiding.no
www.speiding.no

Miljøfyrtårn®

Forbundskontoret til Norges speiderforbund er sertifisert som Miljøfyrtårn.

Ansvarlig redaktør: Kirvil Kaasa
Design: Løwehjerte/Krible
Forsidefoto: Håkon Mæland/Mlandpictures
Trykk: 07 Media
Opplag: 17 410
Redaksjonen avsluttet: 04.02.2019
Generalsekretær: Knut Harald Ulland
Speidersjef: Håvard Djupvik
Bidragsytere: Oslofjordens Friluftsråd, Team Speider-sport, Norsk Ornitologisk Forening, Kristin Juel Bergflødt, Marie Lynne Skjæggestad, Ksenia Sazonova

Redaksjonen:
Alexander Vestrum
Carl-Frederic Salicath
Christian Sangereid
Daniel Gauslaa
Eilif Tanberg
Hanna Mastad
Hanne Kristine Lybekk

TEKST: ALEXANDER VESTRUM OG KIRVIL KAASA

FOTO: CF SALICATH

Gjev pris til speiderleder

Speiderleder **Mohamad Nabel Deeb Omr** (26) fra Rjukan speidergruppe ble kåret til Årets nykommer i frivilligheten 2018. Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit overrakte prisen på FNs internasjonale dag for frivillighet 5. desember. Det er rekrutteringsportalen Frivillig.no og Frivillighet Norge som deler ut prisen. – Dette er veldig stort for meg, strålte Mohamad, som for få år siden kom til Norge som flyktning fra borgerkrigen i Syria.

– Jeg liker å hjelpe til, jeg er glad i folk, og jeg håper folk kan bli glade i meg. Derfor sier jeg ja når noen spør om hjelp. Jeg har noe å gjøre hver dag hele uka, og jeg har mange å si hei til når jeg går ut. ❖

Statsministeren formet i speideren

– Innstillingen at det er viktig å bidra. Du skal gjøre det alle steder. Og du skal være beredt, svarer statsminister **Erna Solberg**, på spørsmålet om hva hun har tatt med seg fra speideren til toppgjerningen i norsk politikk. I et intervju med avisa Vårt Land forteller hun også om svømming, skolemusikk og annet frivillig arbeid som hun drev med i ungdommen, men at det er speideren som har formet henne mest.

– Vi opplevde ansvar for andre mennesker – og for samfunnsutviklingen. For meg ble det et bidrag til innsats andre steder, sier Erna Solberg. ❖

FOTO: LEIF EGIL HEGDAL

Penger til båter og integrering

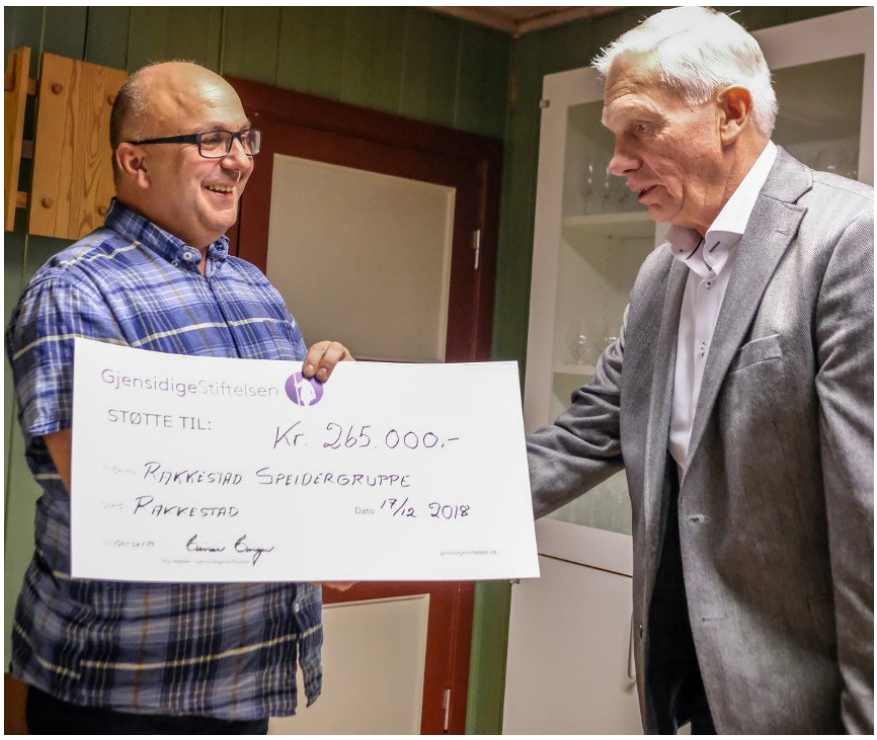
– Vi er kjempeglade, sier leder **Steffi Kiedaisch** i Lillesand speidergruppe, som har fått 30 000 kroner til aktiviteter for å inkludere asylsøkere og flyktninger og hele 218 200 kroner til nye båter, skriver Lillesands-Posten. Pengene kommer fra Gjensidigestiftelsen, som nylig delte ut penger blant annet til en rekke speidergrupper.

Se hvordan deres gruppe kan søke penger på gjensidigestiftelsen.no. ❖

FOTO: ROWAN BOEKHOUT

FOTO: MATS DUAN-HANSEN /RAKKESTAD AVIS

Speiderleder ble rundlurt i intervju

Speiderleder **Jon Gunnar Olsen** trodde han var i portrettintervju med Rakkestad Avis. Men plutselig kom en fremmed inn i rommet.

– Jeg skjønte ingenting. Han satte seg ned og begynte å prate. Men da han etter hvert nevnte at han kom fra Gjensidigestiftelsen, så gikk det opp et lys, sier Jon Gunnar.

Rakkestad speidergruppe hadde nemlig søkt om penger til ny løypemaskin, og de fikk 265 000 kroner. Nå blir den gamle snøscooteren byttet ut med ATV med beltedrift, ny sporlegger og annet utstyr. ❖

Hva synes du om SPEIDEREN?

Mange svarte på spørreundersøkelsen i SPEIDEREN nr. 3/18. Takk for innsatsen! **Janne Fongen** fra 1. Sandefjord speidergruppe ble trukket ut som den heldige vinneren av et gavekort fra Speider-sport. ❖

FOTO: KENNETH DIDRIKSEN, FISKERIBLADET

Speiderleder lager gjenvunnet fiskeredskap

– Her har du fiskekrok som virkelig funker. Og som samtidig er både miljøvennlig og basert på gjenbruk, sier **Fritjof Strøm**. Han er speiderleder i Rødøy FSK i Nordland. Fritjof forteller om sluken «skjeangel», som han har fått troppen til å lage. Den består av ei brukt spiseskje, ulltråd og en krok, skriver Fiskeribladet.

– Både jeg og ungene har fått stor fisk på denne redskapen, så jeg vet at det funker, sier Fritjof. ❖

Bidrar i Speider-aksjonen 2019

Kronprinsesse Mette-Marit, statsminister **Erna Solberg** og utviklingsminister **Dag Inge Ulstein** bidrar med videohilsener til speiderne i forbindelse med Speideraksjonen 2019. – Alle tre var positive og ville stille opp da vi spurte dem om det, forteller feltreporter for Speideraksjonen 2019 Kristin Bergflødt fornøyd. ❖

FOTO: JØRGEN GOMNÆS DET KONGELIGE HOFF.

FOTO: HVALER SPEIDERGRUPPE

Penger til blant annet stjernetelt

Hvaler speidergruppe i Østfold er blant dem som har fått penger fra ordningen «Statskogmillionen». Gruppa får støtte til et såkalt stjernetelt som gir dem mulighet til å samle hele gruppa under ett tak på turer og leirer.

– Da kan vi sitte sammen og nyte mat og ha felles aktiviteter, så denne støtten bidrar til å forbedre fritidstilbudet vårt, skrev speidergruppa i søknaden. ❖

Tips oss

Her presenterer vi notiser om små og store speider-hendelser. Fortell oss hva du driver med! Har dere vært på en tur litt utenom det vanlige? Kanskje dere har gjort noe som er blitt lagt merke til i lokalsamfunnet? Send bilde og en kort tekst til Speideren, så kanskje det havner i bladet: kirvil.kaasa@speiding.no

FOTO: IVER GJENDEM

– Lær deg å bruke det du har

I en sak fra NTB som handler om hvordan hver enkelt kan bidra under en krise, som langvarig strømbrudd, anbefaler speidersjef **Håvard Djupvik** å ha i bakhånd de tingene som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har listet opp. – Man kan selvfølgelig la det gå sport i å lære seg å lage ild, eller å finne all maten man skal spise i naturen, men det ligger ikke for alle. Det er mye enklere å passe på å ha noen fyrstikker i huset, enn å lete fram forstørrelsesglass og avispapir og håpe på solskinn.

– Vil du lære noe nytt eller trene på noe spesielt, må det være å lære deg å bruke det utstyret du har, for eksempel et gassbluss eller et friluftskjøkken, foreslår han. ❖

Girl power hos Girl Guides Liberia

NSF samarbeider med Girl Guides i Liberia om organisasjonsutvikling. Med god hjelp fra ledertrener **Anne Margrethe Himle** fra Asker og Bærum krets, gjennomførte de i desember sitt første ledertrenerkurs for unge ledere.

– Jeg jobbet sammen med dem i cirka et halvt år før jeg reiste til Liberia for å hjelpe dem med å holde kurs, forteller hun. – For de fleste i staben var det første gang de skulle ha veilederansvar. Det var skikkelig fint å se hvordan de vokste med oppgaven. Et av temaene var at jenter kan sette seg mål og drømmer. En av foreleserne hadde startet opp iskremfabrikk, og med hard jobbing hadde hun lykkes. Hun hadde også med smaksprøver.

– Jeg tok en selfie med iskremen, og plutselig var jeg omsvermet av deltakere som alle koste seg med is. Så enten det er i Norge eller Liberia, selfies og is er populært! ❖

Speiderlandsleiren i 2021 god reklame for Indre Østfold

«For Indre Østfold kommune (en sammenslåing av kommunene Hobøl, Spydeberg, Askim, Eidsberg og Trøgstad) som etableres 1. januar 2020, er det en flott anledning til å markere seg overfor resten av landet», skriver Smaalenenes Avis i en kommentar til nyheten om at NSFs landsleir skal være i Askim i 2021. «Vi er enige med Askims ordfører Thor Hals som sier: For den nye kommunen vil landsleiren være en meget god mulighet til å markedsføre Indre Østfolds kvaliteter, kombinert med vår nærhet til Oslo. Vi vil derfor gjøre vårt ytterste for å tilrettelegge for leiren.» ❖

FOTO: HÅKON BRODER LUND

FOTO: PRIVAT

Spydeberg-rover: – Det er ikke noe press

Simen Thygesen (16) er eneste rover i Spydeberg speidergruppe, men håper landsleiren i 2021 i Askim skal få flere med. Når Smaalenenes Avis spør hva som er det beste med speideren, svarer Simen slik:
– At man alltid kan være seg selv. Det er ikke noe press, sånn som det kan være på andre fritidsaktiviteter, som fotball. Jeg liker selvfølgelig også å være i naturen. Jeg synes alle i Spydeberg speidergruppe er veldig hyggelige. ❖

FOTO: TOR-ERIK HOLT PAULSEN

Fulltreffer for roverlag

1. Sofa roverlag har arrangert turen Sosial Januar for syvende år på rad. – Turen er for aspiranter og rovere, og i år deltok rekordmange – 38 stykker, og ikke bare lokale rovere, forteller **Tor-Erik Holt Paulsen** fra 1. Sofa. Roverlaget består av rovere fra KFUK-KFUM-speiderne og Norges speiderforbund.
– Vi har aktiviteter som isbading, bruskasseklatring, sauna og luftgeværskyting. Lenge har vi snakket om å anskaffe utstyr til øksekast, og det gjorde vi nå. Vi knuste sparegrisen og kjøpte to kasteøkser. Selvsagt trengte vi noe å kaste mot, og fikk hjelp av familien, i god dugnadsånd. Én ga oss en stor stubbe, en annen malte en fin blink på den. Øksekast er en fin friluftslivs- og speideraktivitet, synes vi, og det ble veldig populært under Sosial Januar – en suksess! forteller Tor-Erik. ❖

Jentespeidere i USA saksøker guttespeiderne

Guttespeider-organisasjonen i USA har bestemt seg for å ta inn jenter som medlemmer. Det høres jo vel og bra ut. Men organisasjonen til jente-speiderne mener at det truer deres egne aktiviteter, og derfor går har de gått til søksmål for å stoppe det. Det skriver nyhetsbyrået Reuters. Bakgrunnen for saken er at Boy Scouts of America, kjent som BSA, i februar bytter navn til Scouts BSA. De vil også la jenter kunne få den høyeste utmerkelsen, Eagle Scout. Guttespeider-organisasjonen har ikke monopol på begreper som speider og speiding når de nå vil tilby akitiveteter for jenter, understreker understreker jentespeider-organsisasjon Girl Scouts of the USA i søksmålet. ❖

Foto: Iver Gjendem / Speider-sport • Modell: Rebecca Snekkenes / Team Speider-sport

Foto: Iver Gjendem/Speider-sport • Modell: Lars Arne Frostvoll/Team Speider-sport

TEKST: EILIF TANBERG | **FOTO:** CF SALICATH

En sspeennnnde verden

ADVARSEL: Ikke for lett-skremte!

Når våren kommer, våkner slanger, øgler og andre småkryp opp fra dvale. De kan være både spennende og litt skumle å støte på!

Du må bare holde øynene oppe, for krypdyr vi finner i nordisk natur er ikke store. Siden det er så kaldt i Norge, må de i dvale når vinteren er som kaldest. Dermed har naturen gjort slik at de er akkurat store nok til å passe inn i små sprekker og huleganger. Altså finner man bare store monsterøgler (som f.eks. komodovaranen, som blir opptil tre meter lang og 70 kg tung!) i utlandet – heldigvis!

Men å dra på krypdyr-safari i Norge kan være spennende likevel. Her kan du lese om noen av dem, hvor du kan oppleve dem, og noen spennende fakta. Lykke til! ❖

Hoggorm

Dette er en vaskeekte slange, og den er til og med den eneste slangearten i Norge som er giftig. Den er også fredet. Det betyr at det ikke er lov å drepe den. Hvis du skulle bli bitt, må du kontakte lege straks. Giften er heldigvis ikke livsfarlig.

Hoggormen sniker seg rundt i nesten all slags terreng, fra Lindesnes i sør til Bodø-området i nord. Ofte ligger den og varmer seg på asfalten, i en li, eller på steinete områder mellom lyng. Hoggorm spiser blant annet frosk, firfirsle og mus – og maten slukes hel!

FOTO: TERO LAAKSO CC

Firfirsle

Denne lille øgla, også kjent som nordfirfirsle, finner du i hele landet – til og med i Finnmark. Dermed er den verdens nordligste øgle. Du finner den på lune, litt fuktige steder i skogen og på fjellet, ofte godt gjemt i mose og lyng. Den er veldig vanskelig å få øye på, ellers hadde den blitt et lett bytte for fugler og hoggorm. Til middag foretrekker den selv å spise insekter, mark og edderkopper.

FOTO: CHRISTIAN SANGEREID

Stålorm

Stålormen er hverken slange eller orm, men en øgle – selv om den ikke har bein. "Ormen" bor i hovedsak i Sør- og Øst-Norge, hvor den nyter sola på åpne plasser, eller gjemmer seg i trestammer og under steiner. Den liker seg godt i løvskog der det er fuktig på bakken. I gamle dager trodde man at stålormen var super-giftig, men den er helt ufarlig!

FOTO: XULESCU_G CC

Buorm

Buormen er en såkalt snok – en type slange. Du finner den ofte snokende rundt i nærheten av vann og våtmark. Livretten er nemlig padder og fisk! Den kan bli over en meter lang, og er dermed lengst av alle slanger i Norge. Den er vanligst sør-øst i Norge, og langs kysten mot Sørlandet. Og hvis du ser en buorm ligge på ryggen, soler den seg ikke – den spiller død, fordi den er redd!

HUSK: Vis alltid respekt for ville dyr!

TEKST: MORTEN REE, NORSK ORNITOLOGISK FORENING | **FOTO:** TROND ØIGARDEN OG ROALD LANGØEN

Lag en fugle-kasse!

Å lage fuglekasser og plassere dem ut i naturen eller i hagen ved huset, er spennende. Da kan du følge livet til fuglene fra de begynner å bygge rede og legger egg, til fugleungene flyr ut.

Mål:
K-7, 8,
S-6

I Norge finnes det ca. 25 forskjellige fuglearter som kan legge egg i slike kasser. Det er til og med noen ender og ugler som kan bruke fuglekasser, men de trenger store kasser. Andre fugler, som fossekall og trekryper, trenger litt spesielle kasser. Høyden og formen på kassen varierer etter hvilken fugl vi håper å få til å flytte inn.

HVORDAN LAGE FUGLEKASSER?
Det er best å starte med en helt vanlig fuglekasse for småfugler. Den lager du av trematerialer.

Du trenger
- 6 plankebiter som alle er ca. 2 cm tykke:
- 3 som er 15 cm brede og 25 cm lange. Dette er framsiden, baksiden og taket.
- 2 som er 10 cm brede og 25 cm lange. Dette er sideveggene.
- 1 som er 10 cm bred og 10 cm lang. Dette er bunnen.

Du trenger også et bor, skrutrekker, hammer, treskruer og spiker og noe til å feste fuglekassa med.

Bor et hull i den plankebiten som skal bli framside. Det mest vanlige er at vi lager et hull som er 32 mm tvers over. Men det går an å lage både små og store fuglekasser med forskjellige hullåpninger til forskjellige fugler. Se oversikten på neste side.

Sett sammen fuglekassen ved hjelp av skruer. Det skal ikke være helt tett mellom bunnen og sideveggene. Kommer det vann ned i kassen, er det viktig at det kan renne ut mellom glipene.

Her ser du hvordan fuglekassen, hvor en svarthvit fluesnapper har flyttet inn, er satt sammen og hengt opp på en bjørkestamme. Legg merke til pinnen som er brukt som kile.

Taket bør lages slik at det kan tas av. Dette kan du gjøre ved å slå ned to spikere på hver side av taket og litt ned i sideveggene. Ta så av taket og bor hull til spikrene der spikermerkene er. Sett på taket med spikerne ned i de borede hullene. Taket lar seg da lett løfte rett opp. Taket kan også festes med hengsler og en krok.

NÅR BØR FUGLEKASSEN HENGES OPP?
I mars/april begynner meisene å lete etter gode steder å legge egg. Det gjør også stæren, som er en trekkfugl og som kommer tilbake til Norge om våren. Derfor er det fint om fuglekassene blir hengt opp i mars eller i starten på april. I slutten av april og starten på mai er de fleste fuglene i gang med å legge egg.

Hvis du henger opp fuglekassen senere, kan det hende at den bli brukt fordi meisene ofte har to kull med unger i løpet av våren og sommeren. Hvis det ikke kommer noen fugl i kassen, henger den uansett klar til neste år.

En fuglekasse for meiser og fluesnapper bør henge 1,5 til 2 m over bakken, mens stæren vil ha minst tre meter over bakken.

Denne blåmeisen er travelt opptatt med å samle noe å bygge rede av. Mose blir en bra "seng" for egg og fugleunger, og en fuglekasse gir ly for regn og vind.

Heng gjerne kassen slik at den heller litt forover. Det bør være minst 30 m mellom småfuglkassene. Men stæren godtar gjerne flere stærpar som naboer, og 2–3 kasser kan henge tett sammen. Du skal ikke spikre fast en fuglekasse i et tre, men feste den med for eksempel ståltråd og kiler rundt stammen. Se hvordan det er gjort på bildet.

HVEM FLYTTER INN?

En fuglekasse med 32 mm hullåpning vil være et fint hjem for fugler som kjøttmeis og svarthvit fluesnapper. Kjøttmeisa er i landet vårt hele året, mens svarthvit fluesnapper reiser langt ned i Afrika på høsten og er der på vinteren. Når den kommer tilbake i mai, blir det ofte kamp om fuglekassen med kjøttmeisa, og de kan sloss så fjæra fyker. Hvis den vinner kampen mot kjøttmeisa, bygger den bare et nytt rede over hennes egg.

Fuglekassen kan også bli tatt i bruk av andre fuglearter som blåmeis, løvmeis og svartmeis. De er litt mindre og vil helst ha et hull på bare 28 mm i diameter. Da slipper de å slåss om fuglekassen med de litt større fuglene. Stæren vil ha en litt større kasse laget bare med 15 cm plankebiter med 35 cm høyde. Hullet må være 50 mm tvers over.

Flere fakta om fugler og fuglekasser, og mulighet til å sende inn spørsmål til en ornitolog finnes på fuglevennen.no

EGG OG UNGER

Utover våren er det spennende å se om det blir aktivitet ved fuglekassen. I løpet av noen dager vil fuglene bygge rede. Meisene bruker mose og fjær til å bygge av, mens svarthvit fluesnapperen bruker tørt, gammelt gress og strå. I slutten av april og starten av mai vil de begynne å legge egg, som regel ett for hver dag. Meisene har hvite egg med rødbrune prikker, mens fluesnapperen har blå egg, det samme har stæren.

Vi må ikke forstyrre fuglene unødvendig, men det er lov å titte forsiktig i kassen et par ganger i

FUGLEART	A (cm)	B (cm)	C (cm)	D (cm)	E (cm)	F (cm)
Blåmeis, svartmeis, løvmeis	15 (fram- og bakside + tak) 10 (sidevegger)	2,8	10 x 10	23	23	17
Kjøttmeis, svarthvit fluesnapper	15 (fram- og bakside + tak) 10 (sidevegger)	3,2	10 x 10	25	25	19
Gråspurv, pilfink, rødstjert, vendehals	15 (fram- og bakside + tak) 10 (sidevegger)	4,0	10 x 10	25	25	19
Stær, tårnseiler	15	5,0	11 x 15	35	25	26
Spurveugle	15	5,0	11 x 15	45	22	35
Perleugle, skogdue	2 stk. x12,5	8,5	21 x 25	45	35	35
Kattugle, kvinand, laksand	2 stk. x15	12	26 x 30	55	40	40

KOLONNENE BETYR;

A: Bredde på materialene man bør bruke.

B: Diameter på hullet.

C: Innvendige mål på bunnen.

D: Høyden på kassen.

E: Lengden på taket.

F: Høyde til midten av hullet.

løpet av uka for å følge med på hva som skjer.

Meisene legger vanligvis fra 8 til 13 egg, mens svarthvit fluesnapperen nøyer seg med seks til sju egg. Når de er ferdige, begynner rugingen. Lengden på rugetida varierer ut fra værforhold og tilgang til mat, men vil være 12–18 dager. Ungene blir i redet i 16–22 dager.

TRISTE TING SKJER

Hvis våren er veldig kald, med mye regn og i verste fall snø, kan det gå galt i fuglekassen. Da kan man oppleve at fuglene avbryter rugingen. Hvis det er unger i kassen, kan noen av dem, eller alle, dø av mangel på mat. Hvis det skjer, bør fuglekassen tømmes ganske raskt. Ellers blir det masse insekter og åtselbiller i kassen, i tillegg til vond lukt.

NOTATER

Sett gjerne et nummer på hver fuglekasse og skriv ned hvilken fugl som var i kassen, hvor mange egg det ble og hvor mange fugleunger som forlot kassen. Det hender også at det ligger igjen 1–2 egg som ikke blir klekket. Hvis dere lager notater for hver kasse over flere år, får dere mye spennende data.

HVA BETYR DET?

Trekkfugl: Fugl som flyr (trekker) til varmere land i den kalde årstiden, og som kommer tilbake når det blir vår.

Ruge: Ligge på eggene for å holde dem varme mens fugleungene vokser fram inni eggene.

Hekke: Bygge rede og ruge ut egg.

Klekke: Når fugleungene kakker og presser seg ut seg gjennom eggeskallet.

Kull: Fugleunger som er klekket samtidig og har samme foreldre.

Ornitolog: Fugleforsker, fuglekjenner.

RENSE KASSEN

Det gamle fugleredet bør fjernes før ny hekkesesong starter. Hvis det ikke blir gjort, vil fuglene bygge nye reder oppå de gamle, slik at kassen i løpet av 3–4 år vil fylles helt opp til hullet. Det gjør det enklere fugler som skjære og kråke å få tak i egg og unger, som de gjerne spiser. Dessuten vil gamle reder inneholde fuglelopper som gir et dårlig miljø for fuglene i kassen.

ANDRE TYPER FUGLEKASSER

Det finnes en rekke muligheter for å bygge et hjem for både små og store fugler, se oversikten nedenfor, men det er lurt å begynne med en vanlig fuglekasse som er 25 cm høy og med 32 mm hullåpning. ❖

TEKST: KIRVIL KAASA

Min beste speideropplevelse

Hva er det beste eller morsomste du har opplevd i speideren? Vi har spurt speidere fra forskjellige steder i landet.

BERENTINE LERØY MOHN (13 ÅR), 4. BERGEN-SANDVIKEN SPEIDERGRUPPE

– Å være med på sjøspeiderleir! I fjor sommer var vi på sjøspeiderleiren på Lindøya utenfor Stavanger. Siden vi ikke er sjøspeidere, var det mye vi ikke kunne fra før. Jeg ble kjent med mange nye folk. Da vi skulle ha haik, ble vi kjørt i båt til en annen øy. Der lagde vi krabbeteine, badet og sov under åpen himmel.

ANDRÉ PLANQUE, (14 ÅR), TROMSØYA SPEIDERGRUPPE

– Det morsomste tror jeg var sist sommer, da speidergruppa mi var på K-M-speidernes landsleir på Lånke. Alle satt ved bordet vi hadde bygget, under stjernelavvoen vår. Det var mye vind, og plutselig ble det helt mørkt. Det var lavvoduken som hadde falt ned over hodet på oss. Leir er det beste med speideren, synes jeg!

SIGRUNN LOVISE HÅSETH (12 ÅR), 1. FRÆNA ELNESVÅGEN SPEIDERGRUPPE

– Førerpatruljeturen! Vi gikk opp på en fjelltopp. Der tente vi bål og stekte ostesmørbrød og varma saft. Det var helt klar himmel, og vi så på stjernebilder, Karlsvogna, Kassiopeia og Orion. Jeg har blitt kjent med mange i kretsen min på peffkurs og på kretsting. Det er fint! Ellers liker jeg veldig godt at i speideren føler du at du trengs, og hvis du ikke kommer på et møte, så savner de andre deg.

PETTER HOLSBØ ANGVIK (14 ÅR), MOLDESPEIDERNE

– Det beste var førerpatruljeturen til øya Bjørnsund utenfor Molde. Der har troppslederen vår hytte. Det var fint vær, og vi gikk rundt hele øya. Det var masse vind og store bølger, men vi bada! Etterpå lagde vi vegetarpizza, den ble god! Vi spilte brettspill, spiste oss mette på sjokolade og hadde leirbål på kvelden.

MARTIN HAGE STJERN, (15 ÅR), RØROS SPEIDERGRUPPE

– Vi finner på mye rart i gruppa vår, men det beste speiderminnet mitt er nok haiken på landsleiren i Bodø i 2017, bare oss i patruljen på tur sammen. På haik gjør vi som vi vil, vi finner ut hvor vi skal gå, hvor vi skal overnatte og klarer oss sjøl. På haiken i Bodø var det også veldig fin natur og midnattssol.

SEVRIN DAHLE SÆTERØY (15 ÅR), 1. RAUMA ÅNDALSNES SPEIDERGRUPPE

– Det kjekkeste var landsleiren i Bodø i 2017! Det var kjempetrivelig og lærerikt. Vi kjørte bil dit, det tok ti timer, men det var verdt hvert sekund. På haiken møtte patruljen min en annen patrulje fra 1. Ski speidergruppe og ble kjent med dem.

ANDREA WIVESTAD LEXOW, (13 ÅR), HUSØY SJØ SPEIDERGRUPPE

– Turene og leirene, særlig landsleiren i Bodø i 2017. Det var veldig gøy! Jeg er sjøspeider, og det er jo litt spesielt, for vi er ofte på tur med båt. Det liker jeg, særlig nattseilaser! Når det er helt mørkt, må vi følge lysmerkingen på sjøen og lese kart. Hvert sjømerke har sin egen rekkefølge av lysblink. Da kan man kjenne dem igjen og vite hvor man er. Vi har firetimers vakter om bord og har ansvaret for ulike oppgaver. Én leser kart, noen følger med på sjømerkene og én styrer båten. Etter fire timer, kan vi legge oss til å sove i fire timer. Så er det opp igjen på ny vakt. Det blir ofte seint og vi blir trøtte, men det er veldig gøy! ❖

HVA ER HAIK?

En haik er en patruljetur, ofte med overnatting uten telt. Det er ingen voksne ledere med. Det er speiderne selv som bestemmer når de skal ta pause, når de skal lage middag og legge seg, og de finner selv en leirplass. Haik er gøy!

HVA ER PEFFKURS?

Peff betyr patruljefører. Peffkurset er for patruljeførere og patruljeassistenter. Det er det første lederkurset du kan ta i speideren. På peffkurs lærer du å gjøre oppgavene til en patruljefører og en -assistent. Du får også nye ideer og lærer nye leker. Peffkurs er gøy!

HVA ER EN FØRERPATRULJE?

Førerpatruljen består av de voksne lederne i troppen pluss patruljeførere og patruljeassistenter, som er speidere mellom 11 og 16 år. Troppsleder er patruljefører i førerpatruljen. Her får peffene og assene opplæring og får være med på å bestemme og planlegge hva troppen skal gjøre.

TEKST: CHRISTIAN SANGEREID | **FOTO:** ROGER BRENDHAGEN

Kongen på haugen

Elgen er Norges største pattedyr. Den kalles ofte «skogens konge», og det store geviret til elgoksen kan likne på en kongekrone.

Med sin store, kraftige kropp, en tydelig pukkel fremst på ryggen, store ører og langt neseparti, ser elgen kanskje litt forhistorisk ut. I ei myr i Oppland har man funnet et elggevir som er over 10 000 år gammelt! En voksen elgokse kan veie opp mot 800 kilo, og bli godt over to meter høy.

VOKSER FORT

Barnet til elgen kalles kalv. En nyfødt elgkalv veier mellom 10 og 15 kilo. Den vokser fort. Allerede noen måneder senere har den blitt over 100 kilo tung. Året etter veier den 250–300 kilo.

Moren, elgkua, er sammen med kalven hele det første året. Hun passer godt på ungen sin, og kan bli ganske hissig hvis hun føler at noe truer kalven. Hvis du oppdager en elgkalv eller en voksen elg på våren, bør du trekke deg unna for å ikke få en sinna mamma etter deg. Elgen stanger ikke når den forsvarer seg, men slår med frambeina. Slagene er så kraftige at de kan drepe både ulv og bjørn.

STORSPISER

Elgen er kresen. Den velger bare de saftigste, ferskeste og mest næringsrike plantene den finner. Om våren spiser den friske skudd av blader løv og urter, i tillegg til ferskt gress. Om sommeren kan den spise over 50 kilo planter hver dag for å forberede seg til vinteren. Om vinteren er det mindre mat å finne. Da spiser den einerbusker, kvist fra løvtrær og topper fra grantrær.

Mål:
S-6

ha ha ha

Har du hørt om elgen som ikke kunne lese skikkelig? Han satt i toppen av et grantre fordi han trodde han var skogens kongle ...

Hvorfor har elgen horn? Det ville sett så dumt ut med rundstykker ...

MYE Å BÆRE PÅ HODET

Elgoksene mister geviret sitt i tiden desember–mars. Hold utkikk når du er på skogstur på vinteren. Kanskje er du heldig og finner ett? Om våren begynner et nytt gevir å vokse fram igjen. For hvert år får geviret flere takker. Et stort og kraftig gevir kan veie mange kilo. Elgoksene sloss og bruker geviret til å stange hverandre med om høsten.

BADEGLAD

Om høsten får elgen vinterpels. Da klarer den seg fint i minus 30° C, den får bare litt gåsehud. Varme er den ikke særlig glad i. I vinterpelsen blir den veldig varm så fort det er plussgrader. Elgen er flink til å svømme. Hvis den synes at det blir det for varmt, kan den ta seg et bad for å kjøle seg ned.

Hvert år blir mange elger påkjørt av tog og bil. En kollisjon med elg er farlig for menneskene i bilen også. Der skilt varsler om elg langs veien, må vi kjøre saktere og følge ekstra godt med. Den gråbrune pelsen gjør at det kan være vanskelig å få øye på elgen langs en mørk vei, selv om den er stor. Vil du se elg, er sjansene størst rundt soloppgang og solnedgang, for det er da elgen er mest aktiv. ❖

TEKST: KIRVIL KAASA

Mål:
K-3, 4

Hulter til bulter

Her er ti rare ord hvor bokstavene har havnet på feil plass. Klarer du å sette dem i riktig rekkefølge og finne navnene på ti dyr som bor i jungelen, på savannen eller i regnskogen?

EPØGAPEY

FJIRFAS

RYDDEOVN

NYPELTOSANG

KODROLILEK

BRASE

FLATENE

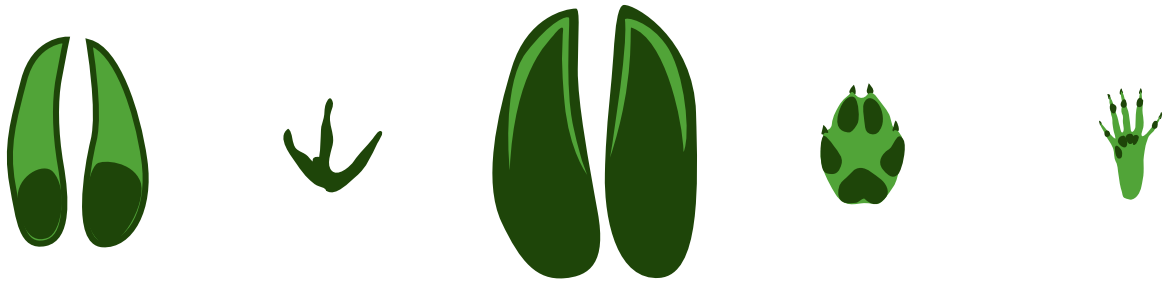
PILENTOA

VIANAB

ROLGAIL

På sporet

Kjenner du igjen dyresporene? Sett strek mellom rett dyrespor og dyrenavn.

Rev Elg Rådyr Ekorn Rype

ha ha ha

– Faren min er verdens flinkeste dinosaurjeger.
– Dust, det finnes ikke dinosaurer.
– Nei, nettopp! Så flink er han!

– Legen sa at jeg skulle drikke vann en time før middag.
– Hjelper det?
– Jeg vet ikke, jeg orker aldri å drikke mer enn et kvarter!

Læreren: – hjalp storebroren deg med leksene?
Fredrik: – Neida, han gjorde dem helt alene!

Han du hørt om mannen som kom inn i en bruktbutikk og spurte: – Har dere fått inn noe nytt?

Har du hørt om spøkelset som ikke tålte en spøk?

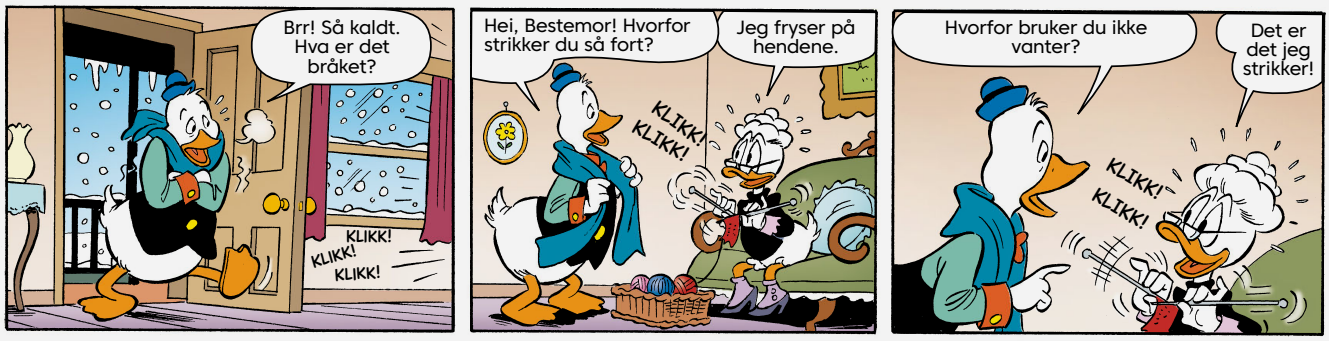
To fluer fløy over en vulkan. Den ene ramlet nedi lavaen. – Kom igjen, din ildflue, sa den andre.

– Hvordan kan du se at elefanten har vært i kjøleskapet?
– Vet ikke.
– Det er elefantspor i leverposteien.

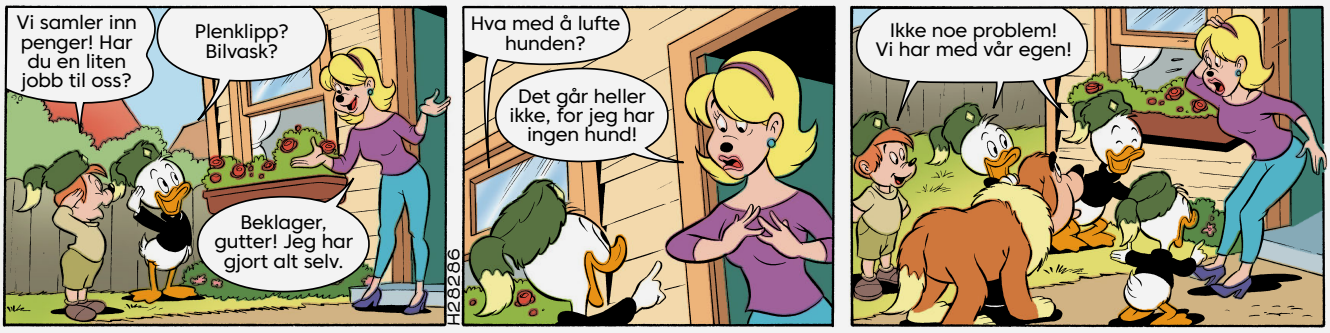
Gåte: Hva er hvitt når du kaster det opp i lufta og gult når det lander på bakken?
Svar: Et rått egg.

De fleste vitsene er fra Vitseløve 2

Tegneserier

AV: KIRVIL KAASA

Ta Natur- og miljøvernmerke!

Mål: S-4, 6, 7, 8

Natur- og miljøvern

speiderbasen.no

Se Speiderbasen for å finne Natur- og miljøvernmerket

Å være småspeider eller beverspeider betyr også å passe på miljøet, og det er ganske mye du kan gjøre. Du kan for eksempel ta et merke.

Det er morsomt å jobbe med merker i speideren, og det finnes veldig mange forskjellige merker du kan ta. For å ta merket Natur- og miljøvern, skal du gjøre fire av de sju oppgavene nedenfor.

1. Finn ut hva resirkulering er. Hjelp til hjemme med å skylle melkekartonger til innsamling, bære glass- og metallemballasje til returpunkt, eller hjelp til med resirkulering på andre måter. (Når du har gjort dette i løpet av én måned, får du en voksen til å bekrefte hva du har gjort, for eksempel skrive det på et ark som du kan gi til speiderlederen din).
2. Delta i en natursti med poster som handler om miljøvern.
3. Delta i en Rusken-aksjon, en strandryddedag eller en annen aksjon for å rydde søppel ute.
4. Finn ut hvilke norske ville dyr og fugler som er i fare for å bli utryddet. Finn ut hvorfor disse dyrene er i fare for å bli utryddet. Hva kan vi gjøre for å bevare dem?
5. Finn ut hvilke norske ville planter som holder på å bli utryddet. Hva kan vi gjøre for å bevare dem?
6. Finn fem eksempler på hvordan menneskene ødelegger naturen. Finn ut hvordan vi kan stoppe ødeleggelsene.
7. Bli med i Miljøagentene.

Lykke til med å ta merket og å passe på naturen og miljøet! ❖

Premiequiz

FOR BEVERE OG SMÅSPEIDERE

Mål: K-3

Hvor kommer Everine fra?

- ◯ Burundi
- ◯ Tanzania
- ◯ Kongo

Hva gjør en buorm som ligger på ryggen?

- ◯ Den prøver å likne på en stokk.
- ◯ Den soler seg.
- ◯ Den er redd og later som om den er død.

Hvor mange egg legger meisene?

- ◯ Mellom fem og sju egg
- ◯ Mellom åtte og 13 egg
- ◯ Mellom 10 og 20 egg

Finn rett svar i bladet!

Hvilket speidermerke har en tegning av en panda?

- ◯ Dyrehagemerket
- ◯ Kjæledyrmerket
- ◯ Natur- og miljøvernmerket

Hva er det morsomste André har opplevd i speideren?

- ◯ Da han og patruljen hans feiret bursdag på telttur.
- ◯ Da speiderlederen fikk en bøtte med vann i hodet.
- ◯ Da lavvoen falt ned i hodet på speiderne på leiren i Bodø.

Hva liker elgen å gjøre hvis den synes det blir for varmt?

- ◯ Ta seg en svømmetur.
- ◯ Rulle seg i snøen.
- ◯ Stille seg i skyggen under et tre.

Flokkspeiderne **Emilie Eriksen Simonsen** fra Åkra speidergruppe og **Jens Nathaniel Olsen** fra 1. Høyjord speidergruppe vant hvert sitt sett med speider-Lego i premiekonkurransen i Speideren nr. 3/2018. Neste gang kan det være du som er blant de to heldige vinnerne som får en flott premie fra Speider-sport!

Svarfrist: 25. mars

Vinn

eller

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr./sted: .....

Telefonnummer: .....

E-post: .....

Hvis jeg vinner, vil jeg helst ha

◯ Speider-Legosett ◯ Fargeleggingsbok og fargeblyanter

KLIPP UT, ELLER KOPIER SIDEN, OG SEND DEN TIL

Norges speiderforbund, Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo. Merk konvolutten med Speideren

TEGNESERIE

AV: FRODE ØVERLI

FOTO: KRISTIN JUEL BERGFLØDT

EN INNSATS FOR EVERINE

SPEIDER-AKSJONEN 2019

NRC
FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

Hundretusener har flyktet til Tanzania fra borgerkrig og uroligheter i nabolandene. Gjennom Speideraksjonen skal vi speidere samle inn penger slik at Everine (11) og andre barn og unge i flyktningleirene der kan gå på skole og få håp om en bedre framtid.

Les om hvordan og møt Everine på de neste sidene. →

SPEIDER-AKSJONEN 2019

OM TANZANIA

Tanzania ligger på østkysten av Afrika. Det er mer enn dobbelt så stort som Norge, og har mer enn ti ganger så mange innbyggere, ca. 55 millioner.

SNØ OG IS, TROPER OG REGNTID

Afrikas høyeste fjell, Kilimanjaro (5 895 moh.), ligger i Tanzania. Inntil for få år siden var toppen av Kilimanjaro alltid dekket av snø og is. Klimaendringene har gjort at snøen og isen smelter. Fra november til januar og fra mars til mai er det regntid i Tanzania.

SPEIDERAKSJONEN

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** ADOBE STOCK

DYRELIV OG VERNET NATUR

Over en tredjedel av landområdet er vernet som nasjonalparker eller viltreservater. Savannene og gresslettene i Serengeti nasjonalpark er hjem for løver, elefanter, leoparder, neshorn, gnuer, gribber og storker og mange andre dyr og fugler.

Verdens nest største ferskvannssjø, Victoriasjøen, ligger delvis i Tanzania. Langs kysten finnes det store områder med mangroveskog og korallrev.

Selv om store deler av landet er fredet, mister Tanzania ca. 4 000 kvadratkilometer med skogområder i året, fordi områdene brukes til jordbruk.

STORE FORSKJELLER MELLOM FATTIG OG RIK

Nasjonalspråket er swahili, og engelsk er det andre offisielle språket i Tanzania. I tillegg er det mange andre språk som ulike deler av befolkningen snakker. Økonomien har de siste årene hatt en stabil vekst, men Tanzania er ennå blant de fattigste landene i verden. Forskjellene mellom fattige og rike er store. Mange lever under fattigdomsgrensa, men befolkningen sulter vanligvis ikke.

Mål:
L-1,
S-14

HUNDRETUSENER PÅ FLUKT

Mer enn 350 000 mennesker har flyktet til Tanzania fra borgerkrig, vold og politisk ustabilitet i nabolandene Burundi og Den demokratiske republikken Kongo. De fleste bor i Tanzanias tre største flyktningleirer, Nyarugusu, Mtendeli og Nduta. Flyktninghjelpen jobber i alle de tre leirene og sørger for livsviktig hjelp, rent vann, husly, utdanning og beskyttelse til mennesker på flukt.

VANSKELIG HVERDAG

Tanzania har en streng flyktningleirpolitikk. Flyktninger får ikke flytte utenfor de overfylte flyktningleirene, men må oppholde seg i store leirer hvor de mangler privatliv og det mest grunnleggende de trenger i hverdagen. Risikoen for å få en sykdom eller bli utnyttet er høy. Viktige ressurser som vann og mat er knappe.

Nye flyktninger kommer til allerede fulle leirer, men myndighetene er motvillige til å åpne nye. Flyktninghjelpen og andre humanitære organisasjoner sliter med å sørge for nok drikkevann til flyktningene. Halvparten av de burundiske og kongolesiske flyktningene i Tanzania er barn. Av de cirka 145 000 barna i skolealder i flyktningleirene, er det bare drøyt halvparten som går på skole. Mange lever i flyktningleirer i flere år uten muligheten til å gå på skole, særlig de som har flyktet fra Burundi de siste årene.

HÅP OG ET STYKKE «VANLIG HVERDAG»

En av Flyktninghjelpens viktige oppgaver, er å sørge for at barn og unge fortsetter å lære, selv i krisetider. I en krise kan utdanning redde liv og gi håp for framtiden. Skolen betyr mye for barnas utvikling. Der kan de bearbeide vonde opplevelser, og få en slags normal hverdag på et sted som kjennes trygt og godt. Skole og utdanning er også viktig for å bygge opp igjen landet når det blir fred. Flyktninghjelpen gir barn og ungdom mulighet til å ta igjen tapt skolegang, og jobber for at både jenter og gutter skal ha like muligheter til å lykkes.

FLYKTNINGHJELPENS UTDANNINGSARBEID I TANZANIA:

- Hjelper ungdom på flukt tilbake til utdanning.
- Holder kurs og god opplæring for lærere.
- Holder intensivkurs for å ta igjen tapt skolegang for barn og ungdom som har vært borte fra skolen i lang tid.
- Etablerer trygge læringsområder for barn og ungdom. Det er spesielt viktig for at jenter skal kunne delta i undervisning.
- Tilbyr barnehageplass for unge mødre for å gjøre det lettere å studere.

Kilder: Flyktninghjelpen, Norad og Wikipedia

HVA GÅR PENGENE TIL?

Pengene fra Speideraksjonen går til Flyktninghjelpens skole- og yrkesopplæringsprosjekter for barn og unge, og til Norges speiderforbunds samarbeid med Liberia Girl Guides Association. Samarbeidet går, kort fortalt, ut på å styrke Liberia Girl Guides Association gjennom organisasjonsutvikling.

NRC
FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

Noe går også til å dekke produksjon og utsendelse av aksjonsmateriell. Når disse er trukket fra, får Flyktninghjelpen 70 % av inntekten, mens NSFs bistandsprosjekter får 30 %. Over 90 % av de innsamlede midlene Flyktninghjelpen får fra Speideraksjonen går til arbeidet deres i felt.

15 ÅR SPEIDERAKSJONEN
FORDI VI BRYR OSS

2004: Utdanning for flyktninger i Liberia

TEKST: KRISTIN JUEL BERGFLØDT | **FOTO:** STIAN ABRAHAMSEN, FLYKTNINGHJELPEN

Reisebrev fra Tanzania

I desember 2018 reiste jeg til Tanzania sammen med flyktninghjelpen for å besøke flyktninger fra Burundi og Kongo. Det er noe av det vanskeligste, men fineste jeg har opplevd.

Jeg heter Kristin, er 22 år og har vunnet livets lotteri. Jeg er født og oppvokst i Norge, et veldig trygt land. Med en trygg og fin barndom fylt med skolegang, gode venner og speideren. Som ung kvinne i Norge i 2019, har jeg alle muligheter foran meg. Men det er ikke tilfelle for alle unge mennesker i verden, dessverre.

Det å se fattigdom, usikkerhet og traumer, helt på nært hold, var veldig vanskelig. Jeg ville bare holde rundt dem jeg møtte og si at det kom til å gå bra. At alt kom til å ordne seg for dem. Men det kunne jeg ikke love. Det eneste jeg kan gjøre nå, er å prøve å fortelle historiene deres. Prøve å vise hvordan de har det.

Midt oppe i alt dette, alt det vanskelige, stod det helter. De ansatte på landkontoret til Flyktninghjelpen. Som dag ut og dag inn jobbet for bedre skolegang for barn og unge på flukt. Flere lærere, relevante kurs og yrkesrettet utdanning. Et pusterom og en glede i hverdagen for noen av de yngste i flyktningleiren. Alltid med et smil om munnen. Alltid klare til å bistå, hjelpe og få det til å gå.

I Mtendeli flyktningleir i Tanzania møtte jeg mange unge som enten får skolegang, eller er med på kurs på ungdomssenteret. Og til tross for omstendighetene, håpløsheten og alt det vanskelige, smilte de fra øre til øre. Ville vise meg dans, klasserommene og fortelle meg historien sin.

Det viktigste jeg lærte i Tanzania, er at utdanning er en nøkkel til så mye. Den kan åpne en dør ut av fattigdom. Utdanning er også trygghet her og nå, et trygt sted å gå til. Ikke minst er utdanning kunnskap om verden, historie, vitenskap og ferdigheter, nye tanker og nye perspektiver. Det beste vi kan gi barn og ungdom, uansett hvor i verden de tilfeldigvis er, er tilgang til utdanning, muligheter til å utfolde seg og utforske, og til å være nettopp det: Barn og unge. ❖

Kristin

2005
HJEM IGJEN
– Flyktninghjelpens arbeid i Uganda og Sudan

2006
SKOLESTART
– Flyktninghjelpens arbeid i Nord-Uganda

Kristin Juel Bergflødt fikk prøve seg på trommer da ungdommene hun møtte i Mtendeli flyktningleir hadde danseoppvisning.

15 ÅR SPEIDERAKSJONEN FORDI VI BRYR OSS

2007
FORDI VI BRYR OSS. NEMLIG. – Flyktninghjelpens utdanningsprogrammer på Sri Lanka

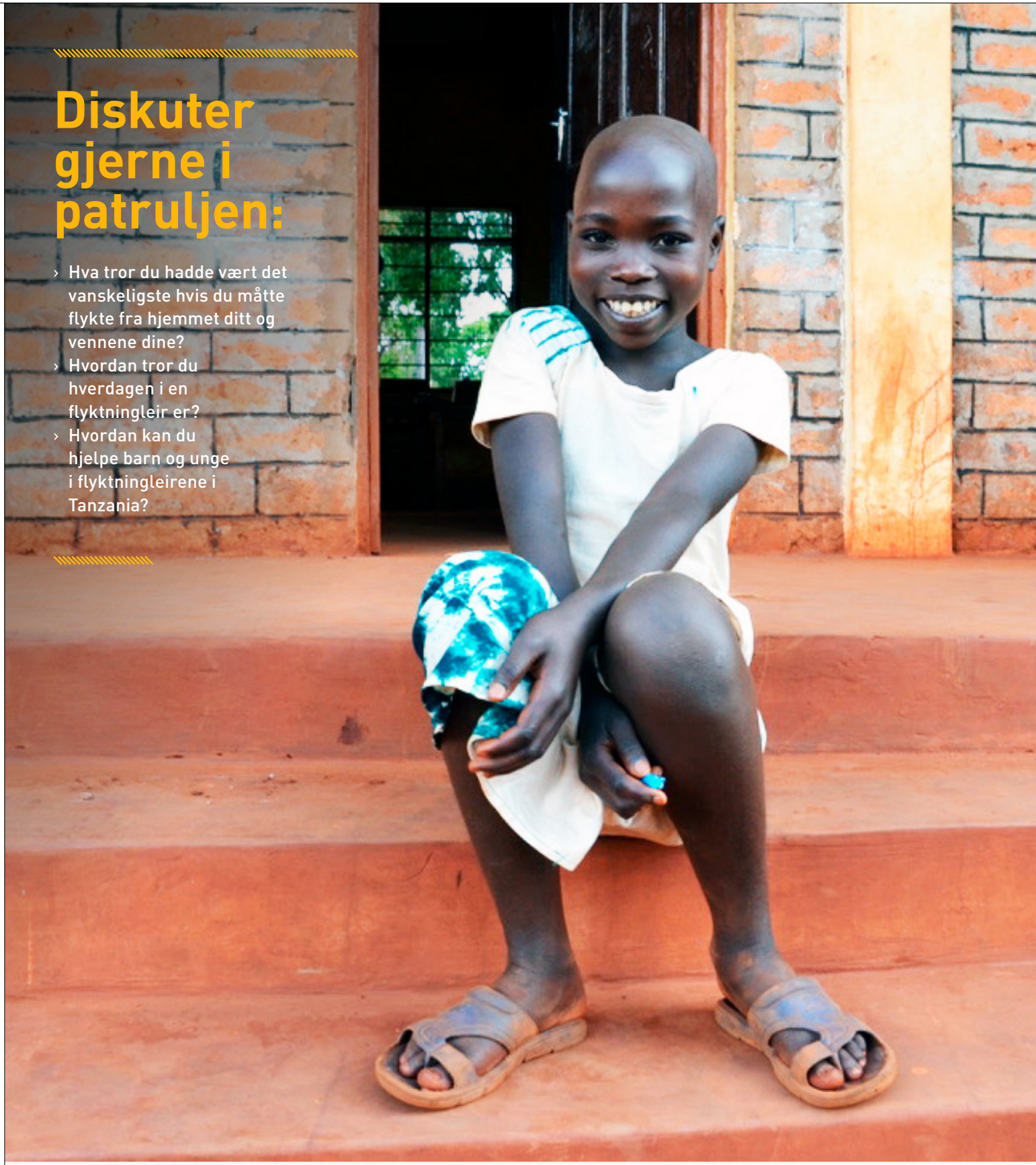
SPEIDER-AKSJONEN 2007 FORDI VI BRYR OSS. NEMLIG.

2008
FORDI VI BRYR OSS. NEMLIG. – Aktivitetshus for barn og unge på Sri Lanka

Diskuter gjerne i patruljen:

- Hva tror du hadde vært det vanskeligste hvis du måtte flykte fra hjemmet ditt og vennene dine?
- Hvordan tror du hverdagen i en flyktningleir er?
- Hvordan kan du hjelpe barn og unge i flyktningleirene i Tanzania?

2009
Flyktninghjelpens utdannings-programmer i Øst-Timor

SPEIDER-AKSJONEN 2009
ALLTID BEREDT
NRC FLYKTNINGHJELPEN
Støtt Flyktninghjelpen og Norges speiderforbund, benytt kontonummer 8101 07 58424.
Les mer på www.speideraksjonen.no

2010
Flyktninghjelpens utdannings-programmer i Øst-Timor

SPEIDER-AKSJONEN 2010

TEKST OG FOTO: KRISTIN JUEL BERGFLØDT

– Jeg elsker skolen!

Everine er 11 år. Hun har flyktet fra Burundi til Tanzania sammen med familien sin for å få en tryggere hverdag. Hun liker seg godt på skolen i flyktningleiren der hun bor.

Everine er ei glad jente. Hun går på skolen og deltar på dansekurs på ungdomssenteret. Hun er yngst av tre søsken, men er den eneste av dem som går på skole.
– Favorittfaget mitt er engelsk. Jeg er veldig glad i å lære språk, og jeg elsker skolen!

Det er ikke bare Everine som er glad i engelskfaget. I timen peker læreren på en blyant og spør klassen hva det heter på engelsk. Barna i Everines klasse står ved siden av pultene sine, hopper, smiler og rekker opp hånden for å få lov til å svare. – Hva heter blyant?, spør læreren. – Pencil, roper klassen i kor.

Everine forteller også at hun er redd for å bli sendt tilbake til Burundi. Familien flyktet fordi de ikke følte seg trygge i hjemlandet.

Dette tenker hun mye på. Hun og venninnene snakker ofte om at de bekymrer seg for fremtiden i leiren og om hvordan de har det.
– Jeg og vennene mine ber ofte til Gud sammen om at vi skal få det bedre i leiren, og at det skal bli trygt i hjemlandet. Jeg vil ikke bli tvunget til å reise hjem.

Myndighetene i Tanzania tvinger ingen av flyktningene til å reise tilbake til hjemlandet. Men de som selv vil reise hjem, får organisert hjemreise av staten. ❖

TEKST OG FOTO: KRISTIN JUEL BERGFLØDT

– Jeg vil så gjerne at alle skal være glade!

Moses (22) vil gi barn og unge i flyktningleiren en pause fra bekymringer og vanskelige tanker.

Moses Tumaini fra Burundi meldte seg frivillig til å undervise i tradisjonell burundisk tromming, sang og dans ved Flyktninghjelpens Ungdomssenter i flyktningleiren. Han forteller at han gjør det for å bidra til noe positivt i barn og unges hverdag. – Jeg liker ikke å se at andre har det vondt og vanskelig, og hvis trommer og dans kan være et avbrekk fra det, gjør det meg veldig glad. Samtidig som jeg er veldig glad i å danse!

De som deltar på kurset lærer å danse og spille trommer, men også om kulturen de kommer fra. – Tradisjonell dans og trommer har blitt videreført i generasjoner, og jeg har veldig lyst til å lære de unge om kultur og historie, og, ikke minst, hvordan de skal danse og spille.

Moses vil også være en mentor og støttespiller for deltakerne på kurset. – Jeg har lyst til å lære dem om hvordan de skal oppføre seg mot hverandre og hvordan de skal være og opptre i samfunnet generelt.

I Tanzania får ikke flyktninger lov til å forlate flyktningleiren, hvis ikke det er for å reise hjem til landet de kom fra. Det betyr at Moses og klassen hans ikke får reise rundt og vise fram det de kan. – Vi blir veldig glade når det kommer noen utenfra leiren som vil se oss opptre. Det er kjempegøy å få vise fram det vi har jobbet med! sier han med et stolt smil. ❖

2013
Flyktninghjelpens arbeid for å bygge og drive skoler i Myanmar

SPEIDER-AKSJONEN 2013

2014
Flyktninghjelpens arbeid i flere land for barn og unge på flukt

SPEIDER-AKSJONEN 2014

TEKST: KRISTIN JUEL BERGFLØDT
FOTO: GURI ROMTVEIT, FLYKTNINGHJELPEN

– Det er et kall for meg å hjelpe

Joy har jobber med flyktninger i nesten 30 år, og hennes engasjement for barn og unges utdanning er fortsatt like sterkt.

Yrkesutdanning Flyktninghjelpen tilbyr varer i 3–6 måneder. Den gir flyktningene en mulighet til å starte opp egne bedrifter i leiren, men kan også skaffe dem inntekt når de kommer hjem igjen.

Joy Khang'ati har jobbet med flyktninger ikke bare i Tanzania, men gjennom de siste tre tiårene også i Kenya, Djibouti, Somalia og Sør-Sudan. Fellesnevneren har alltid vært barn og unges rett til utdanning, men hun er også opptatt av hvilke muligheter kvinner har til å lære seg et yrke.

– Det er vanlig at kvinner ikke får fullført skolegangen fordi de får barn, derfor er det enda viktigere å gi dem mulighet til å ta yrkes-opplæring på ungdomssentrene til Flyktninghjelpen. Her kan de lære seg ferdigheter som gjør at de senere kan få seg en jobb og tjene egne penger.

Noen av programmene Flyktninghjelpen tilbyr er IT, sykurs, frisør og barberer eller matlaging og catering. Kursene erstatter ikke vanlig skolegang, men gjør at flyktningene kan bli flinke til noe som kanskje kan gi dem en jobb.

– Kvinner i flyktningleire har ikke tilgang til bind og tamponger, derfor bruker de flergangsbind av tøy. Hvis de lærer seg å sy, kan de tjene penger på å sy gode flergangsbind og selge dem. Det er nyttig for kvinnenes helse, men også for syerskene som kan tjene litt ekstra penger for å handle mat på markedene, forteller Joy.

Markedene, som arrangeres en gang i uka sammen med den lokale landsbyen, er verdifulle for flyktningene. Her kan de kjøpe fersk frukt, grønnsaker og kjøtt for pengene de har tjent. De kan også selge tingene de har laget, eller tjenester de har lært seg gjennom ungdomssentrene. ❖

SPEIDERAKSJONEN

TEKST: KIRVIL KAASA

Mål: L-1, S-14.

Beredt til aksjon!

Bruk et møte før innsamlingen til å bli kjent med formålet med Speideraksjonen 2019 og med hvordan det er å være på flukt. Vi har laget møteopplegg for deg!

I Speiderbasen finnes beskrivelse av aktivitetene. Aksjonsfilmen kan lastes ned fra speideraksjonen.no. Møtene som beskrives kan godt gjennomføres flere uker før dere skal samle inn penger. Husk at det tar litt tid å planlegge selve innsamlingen.

Finn stoffet til møteoppleggene i Speiderbasen.

FOR FLOKK (OG KOLONI)

- Åpning og ev. lek. 10 min.
- Leker uten leker, for eksempel «Svidd jungelkatt», «Rooster race» eller «Chicken». 20 min.
- Kort om aksjonen. Hva er Speideraksjonen, hvem samler vi inn til, og hvorfor? 5 min.
- Se aksjonsfilmen – forklar at en speider har besøkt flyktninger i Tanzania og har laget filmen. 5 min.
- Hva ville vi valgt, hvis vi måtte flykte og bare kunne ta med én ting? Stå eller sitt i ring. Alle nevner én ting etter tur. *Alternativ aktivitet:* «Jeg elsker skolen!», sier Everine. Hvorfor er barna i flyktningleirene så opptatt av å gå på skolen? Er det slik i Norge? Hvilke forskjeller og likheter er det? 10 min.
- Hvordan gjennomfører vi aksjonen? Hva gjør vi, hva skal vi si? Bruk rollespill for å øve. 15–25 min.
- Fri lek eller annen valgfri lek, ev. postløype med spørsmål om flyktninger og Speideraksjonen (se Speiderbasen).
- Avslutning

FOR TROPPEN

- Åpning og ev. lek .10 min.
- "Bålprat" (sitter i ring) Vi snakker om Speideraksjonen. Hva er Speideraksjonen, hvem samler vi inn til i år, og hvorfor? Bruk gjerne snakkepinne. 5 min.
- Se aksjonsfilmen – forklar at en speider har besøkt flyktninger i Tanzania og har laget filmen. 5 min.
- Praktisk aktivitet om speiderlovens paragraf 8 eller 9. Hvordan klarer man seg under de vanskelige forholdene som flyktninger lever under? 30–40 min.
- Hvordan gjennomfører vi aksjonen? Hva skal vi gjøre? Diskuter i patruljene hva de ønsker å gjøre, avtal hvordan og når innsamlingen skal forberedes og gjennomføres. 20–25 min.
- Avslutning.

FOR ROVERLAGET

- Åpning og fakta om Speideraksjonen 2019. 5–10 min.
- Se aksjonsfilmen. 5 min.
- Lag mat fra Tanzania – *ugali, nyama choma, wali na maharage*, eller noe annet godt! Finn inspirasjon på ulike nettsider med et enkelt søk. 30–50 min. Mens dere lager maten og spiser den, jobb med neste punkt.
- Les Moses' historie fra SPEIDEREN og diskuter: Hva får ungdommer som Moses til å engasjere seg for andre, selv om de kunne hatt nok med sin egen vanskelige situasjon? Hva kan innsatsen hans bety for barn og andre unge i leiren? 10-15 min.
- Sofasamtale: Hvordan kan vi rovere bidra til synlighet for Speideraksjonen der vi bor? Henvendelse til lokalavisa? Leserinnlegg? Instagram, Snapchat, Facebook? Henge opp plakater (husk å bestille gratis plakater fra forbundskontoret)? Annet? Avtal hva og når, fordel oppgaver i laget. 10–20 min.
- Avslutning.

2017
Flyktninghjelpens arbeid i Uganda for barn og unge på flukt fra borgerkrigen i Sør-Sudan

SPEIDER-AKSJONEN 2017

2017
Flyktninghjelpens arbeid i Uganda for barn og unge på flukt fra borgerkrigen i Sør-Sudan

SPEIDER-AKSJONEN 2018

15 ÅR SPEIDERAKSJONEN FORDI VI BRYR OSS

TEKST: MARIE LYNNE SKJÆGGESTAD | **FOTO:** LINE AAS MJØSTER

Gøy på isen!

Mål: F-1, 7, 8, 11, V-3

Når tjern og innsjøer, og kanskje til og med fjorden, fryser til etter flere dager med mange kuldegrader, er det mange supre aktiviteter du kan gjøre med patruljen eller andre venner på isen.

SIKKERHET PÅ IS!

- Har det ikke vært kaldt lenge nok – eller det har vært forbigående mildvær – kan isen være utrygg.
- Tykkelsen på isen kan variere mye på én isflate.
- Undersøk tykkelsen ved å hogge eller bore hull på ulike steder. Er isen mer enn ti cm tykk, er den helt sikker. Er det stålis, (mørk farge på isen), er fem cm tilstrekkelig.
- Vær oppmerksom på elvemunninger og langs land, spesielt der greiner henger utover isen. Der er isen ofte usikker.
- Gå ikke alene!
- Ha med sikkerhetsutstyr (ispigger i snor som henger rundt halsen) og følg godt med på isen rundt deg.

Det er bare fantasien som setter en stopper, så det er bare å gyve løs når isen først har satt seg!

Men første bud er å være forsiktig, kjenne til hvordan dere vurderer om isen er sikker, og å bruke hodet! Se øverst på siden om sikkerhet på is.

Ishockey, **bandy**, **skøyteløp** og **danseoppvisning** er aktiviteter som får i gang blodpumpa og konkurranseinstinktet.

Isfiske er alltid en klassiker. Hva med å kjøre en fiskekonkurranse, eller la snørene ligge over natten?

Lakenkiting er kanskje en ukjent aktivitet for de fleste. Du trenger et stort laken, ikke stretch, med en kjerringknute i hvert hjørne. Dette blir håndtakene. To stykker kan godt holde seilet mellom seg. Husk at lakenkiting krever en del vind, gjerne på et stort og åpent område. Du kan få god fart med seilet ditt og komme langt av gårde, så vær nøye på å forsikre deg om at isen er trygg der du suser over den. Lakenkiting funker like godt på skaren på påskefjellet som på skøyter.

Bowling blir tatt til nye høyder ute i friluft. Fyll først vann i en stor bolle eller halvveis opp i en bøtte (eller flere) og plasser en tykk taustump eller noe annet som kan være håndtak i midten. La det fryse til is tvers gjennom. Dette blir «bowlingkulene». De kan også fint brukes som curlingsteiner!

Lag kjegler av ti plastflasker på halvannen liter som dere fyller med vann. Skuff en lang bowlingbane på isen, og la leken starte. Ha gjerne lag som konkurrerer mot hverandre. ❖

TEKST: REBECCA SNEKKENES | **FOTO:** REBECCA SNEKKENES OG LARS FROSTVOLL

Grav luksus-boligen på null komma svisj!

Ta med patruljen på vintertur og grav drømmeboligen i snøen. Å overnatte i snøhule kan bli en skikkelig luksusopplevelse! Team Speider-sport vet hvordan.

Glem telt på vintertur, det er snøbolig som gjelder! Det er varmest, lunest og hyggeligst. Det er ikke vanskelig å grave en slik bolig. Er dere flinke til å fordele oppgavene i patruljen, kan dere klare det på 1,5–4 timer, avhengig av snøforhold. Som med alt annet, øvelse gjør mester. Første gang bør dere beregne mer tid enn dere tror det tar!

SPADE MÅ MAN HA

Godt utstyr er viktig. Alle bør ha hver sin spade. Dere bør også ha en søkestang i patruljen og gjerne en snøsag. Å grave snøhule er gøy, og belønningen er bra! Bare noen timer etter første spadetak, sitter dere i soveposen, med varm kakao, omgitt av flotte snøhulevegger og i ly for vær og vind.

Det er mange forskjellige spader å velge blant. For graving i snøen, liker mange en spade med stor skuffe for å frakte snøen effektivt ut av hula. En mindre og avrundet spade, som for eksempel den tradisjonelle «Rottefella-spaden», er super til å hule ut taket på hula med, og for siste finpuss. Hver spade til sitt bruk, og det beste er om dere har flere ulike spader.

VALG AV TOMT

Å velge et smart sted å grave på, er viktig. Let etter drømmetomta mens dere går, det tar ofte tid å finne graveparadiset, og det er flere ting å tenke på. Hold dere unna brøytekanter, dere vil ikke bli overrasket av en brøytebil som måker vekk en vegg midt på natta. Aller helst bør dere finne drømmetomta et stykke inne på fjellet, der er det aller finest!

I fjellet er det viktig å tenke snøskredfare. Gå aldri i skredfarlig terreng på jakt etter huletomt. Gå aldri i helninger på over 30 grader, og unngå mulige utløpssoner for skred. Snøskavler er fine å grave i, men de må ikke være for store og heller ikke ha overheng. Grav øverst i skavlen.

Tenk både snøkvalitet og snømengde. Det er ikke hold i puddersnø, så fei vekk denne før dere måler snødybden med søkestang (se «Hva er en søkestang?»). Dere bør ha ca. tre meter når dere stikker søkestanga inn i det som skal bli inngangen og horisontalt rett inn i snøskavlen.

Hva er en søkestang?

En søkestang kan minne om en teltstang. Den er sammenleggbar og 2,5–4 meter lang. Den har centimetermål gravert inn, og brukes også til å sjekke snødybden og til å markere inngangen på hula. Den bør uansett alltid være med på tur i vinterfjellet, fordi den brukes i skredsøk.

Forslag til arbeidsfordeling

1–2 speidere graver inne i hula.
1–2 speidere frakter snø ut av hula. Bruk gjerne en presenning til å frakte snøen på.
1 speider på utsiden av hula fjerner snøen som kommer ut.
1 speider starter med å koke vann og lage mat.

Mål: F-1, 3, 10, 11

Snødybden (rett ned) bør være minst to meter.

BOLIGTYPE

Det er mye kult man kan bygge i snøen. Snøhula er klassikeren i speidersammenheng og er den vi tar for oss her. En hule graver man i en helning og horisontalt inn i snøen. Vil dere prøve noe nytt og stilig, lag en flatmarksgrop. Da graver dere rett ned i snøen på flatt underlag. Se mer detaljerte instruksjoner i Speiderboka. Igloo, nødbivuakk og kantgrop er også spennende konstruksjoner det går an å eksperimentere med. Det er bare fantasien som setter grenser – hva med en funkisigloo, eller en laftet snøhytte?

FORBEREDELSER OG PATRULJESAMARBEID: DET VIKTIGSTE

Start med et patruljemøte. Legg en skikkelig plan før dere begynner å grave. Det kan være lurt å tegne, også når dere er klare til å grave. Snøen fungerer ypperlig som et blankt ark og skistaven som blyant. Fordel oppgaver og bli enige om å bytte på dem etter hvert som dere blir slitne. Å grave en snøhule kan være litt av en kraftanstrengelse, og noe dere neppe vil gjøre på tom mage. Fyll på med nøtter, rosiner, kjeks og sjokolade før dere begynner, det gir graveglede og god stemning i patruljen. Det er viktig at alle er varme og har det bra mens dere graver. Ikke være redde for å justere planen underveis. Ta dere tid til skikkelige pauser og energipåfyll.

TIPS: Bruk fotposer og vindvotter når dere graver, men ikke ha på for mye tøy. Du blir fort svett. Aktiviser alle. Noen kan lage mat mens andre graver. Bytt på underveis. Ikke la noen stå og bli kalde.

KLÆR OG GRAVING

Pass på å holde varmen! Tar det tid fra patruljen stopper og til gravingen begynner, bør du skifte det innerste laget, slik at du ikke blir kald. Skal dere i gang ganske raskt, kan du vente med å skifte og heller være påpasselig med å holde deg i aktivitet. Uansett hva du velger å gjøre, det viktigste er: ULL. Ull skal alltid være innerst mot kroppen. (Les artikkelen på s.28–29 i SPEIDEREN nr. 3/18 om hvorfor ull er gull). Når du graver, må du regne med å bli litt svett. I tillegg blir du nok litt våt når du ligger på alle fire i en litt for trang hule og skuffer snø. Noen sverger til å grave i regntøy. Fotposer er også lurt. Smak og behag gjelder, men det viktigste er å ikke bli kald. Begynner noen å fryse mens dere graver, må de øke aktivitetsnivået. Kanskje de kan få en litt tyngre oppgave, eller kanskje dere trenger en gravepause og tar en runde med snøhar'n? Skift til tørre klær med én gang du er helt ferdig med å grave. Skift også det innerste laget og kryp oppi soveposen. ❖

Trinn for trinn:

Grav din egen snø-hule

FOTO: SILJE HØYSÆTER

TIPS: Begynn gjerne med matlaging utenfor hula litt før dere er ferdige å grave. Utnevn en kokk som fritas fra graving. Når hula er ferdig og alle er ferdig skiftet og i soveposene, flytt inn i det nye kjøkkenet i drømmeboligen. Da er dere antakelig skrubbsultne. Er maten klar omtrent idet snøhula er ferdig, vil kokken nesten garantert få heltestatus.

Start gravingen oppe i skråningen, det gjør det lettere å frakte ut snøen. Inngangen graves rett inn, ca. 80–100 cm bred og 80–120 cm høy. Etter å ha gravd innover i omtrent to meter, kan dere begynne å grave oppover. Bruk søkestanga for å finne ut hvor dere er i forhold til yttersiden.

Det bør være omtrent 30 cm snø på gulvet i hula, det isolerer best. Forsøk å holde gulvet så lavt og rett som mulig under gravingen.

Når inngangen og rommet på innsiden er ferdig, begynner dere å grave ut soveplassene. De kan ligge på hver sin side, eller alle på samme side. Det avhenger av hvor mange dere er og hvor det er plass.

Soveplassene må ligge minst 30 cm høyere enn høyeste parti i inngangen for at hula skal få en kuldelås (se tegningen). Kald luft er tyngre enn varm luft, og med en kuldelås vil den kalde lufta synke og sive ut av hula, mens den varme lufta blir igjen inne. Genialt!

Når dere graver ut taket, bruk søkestanga jevnlig for å sjekke tykkelsen. Taket skal ikke være tynnere enn 0,5 meter, helst tykkere.

BRUK TID PÅ SISTE FINPUSS

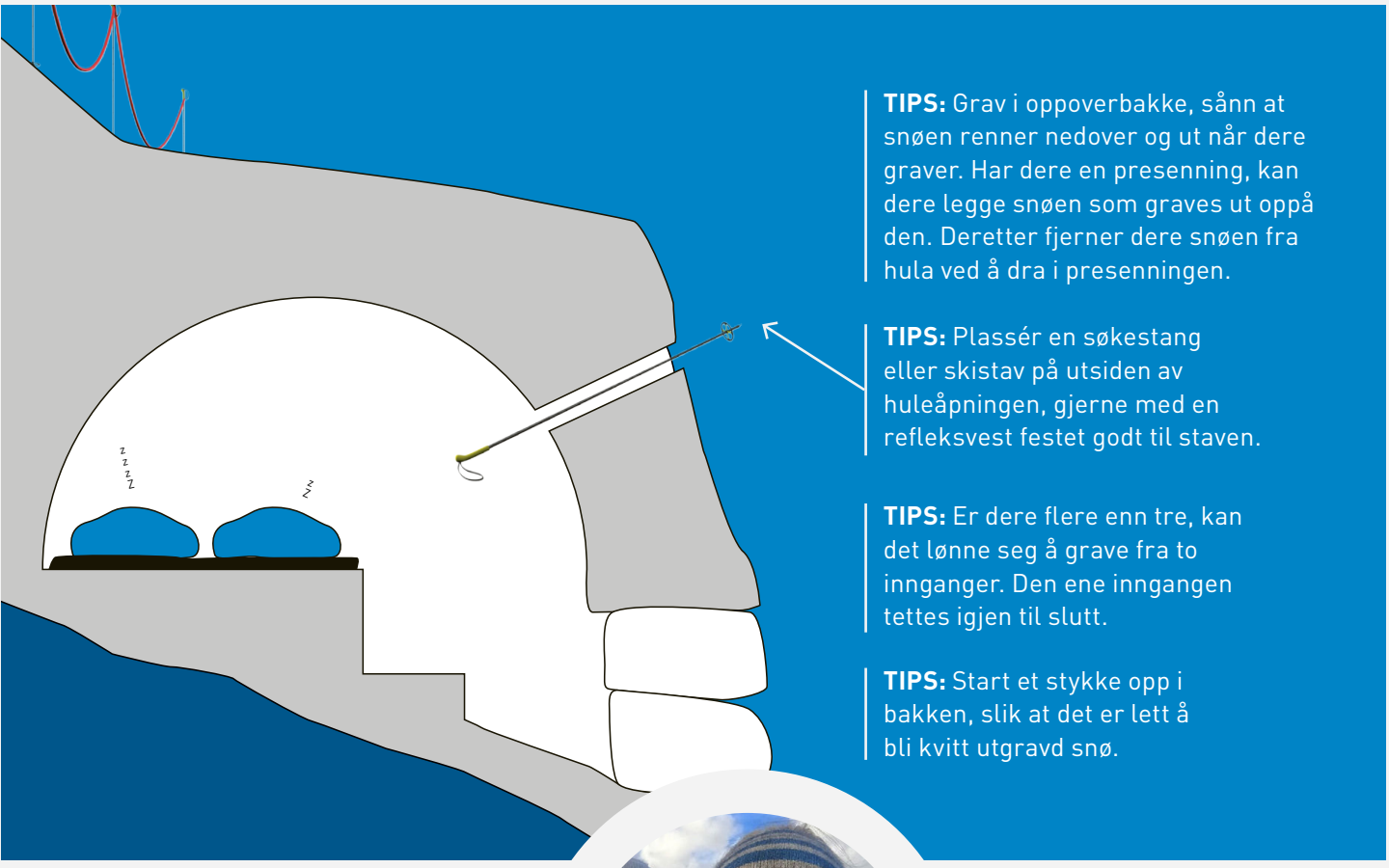
Det er verdt å bruke tid på at snøhula skal bli en skikkelig drømmebolig. Med noen triks kan dere øke hulekomforten betraktelig. Når hele patruljen stues inn i snøhula, avgir dere en del kroppsvarme til lufta rundt dere. Temperaturen i en snøhule med kuldelås ligger på cirka null grader. Vegger og tak kan dermed begynne å dryppe.

Flatt tak er ikke særlig praktisk i en snøhule, det vil både dryppe og sige i løpet av natten. For å unngå det, bør alle tak være formet som kupler. Ujevnheter kan lett begynne å dryppe, så vær nøye med å glatte dem ut. Puss taket med et skumunderlag for å få en jevnere flate uten drypp. For komfortens del, er det også lurt å jevne ut soveplassene.

KRONEN PÅ VERKET

Snøhula kan godt få et personlig preg. Her gjelder smak og behag og det finnes ulike huletrender. Dere kan for eksempel henge opp lyslenker i taket, dekorere veggen med patruljebilde, eller pryde hula med «HOME» eller «CAVE» -bokstaver. Lag lysestaker på veggene til stearinlys, og gjerne hyller på veggene til oppbevaring eller pynteting.

Dere vil ikke ha ubudne gjester som faller ned igjennom taket. Markér godt hvor hula er, også inngangen. Bruk ski, skistaver, søkestenger og eventuelt et tau

TIPS: Grav i oppoverbakke, sånn at snøen renner nedover og ut når dere graver. Har dere en presenning, kan dere legge snøen som graves ut oppå den. Deretter fjerner dere snøen fra hula ved å dra i presenningen.

TIPS: Plassér en søkestang eller skistav på utsiden av huleåpningen, gjerne med en refleksvest festet godt til staven.

TIPS: Er dere flere enn tre, kan det lønne seg å grave fra to innganger. Den ene inngangen tettes igjen til slutt.

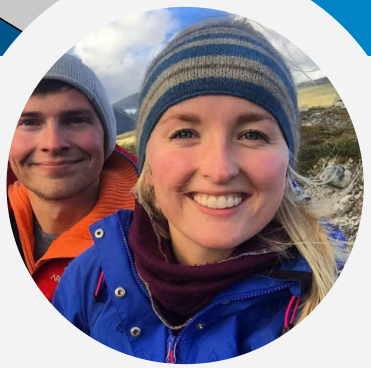
TIPS: Start et stykke opp i bakken, slik at det er lett å bli kvitt utgravd snø.

ILLUSTRASJON: IVER GJENDEM

festet til dem. Lag en tydelig avgrensning på oversiden av hula, slik at det blir «umulig» å tråkke over der dere sover. Det kan være lurt å henge et par refleksvester på markeringen, så hula blir ekstra synlig når det er mørkt.

TA HULA I BRUK: INNFLYTTING

Når dere flytter inn, ta med dere en spade. Inngangen kan bli dekket av snøfokk om natta hvis det blåser, og da er det godt å kunne grave seg ut. Det kan lett bli intimt og litt for koselig om alle i patruljen forsøker å flytte inn i snøhula samtidig. La dem som er kalde og slitne gå inn først. Ta med deg sovestæsjet. Legg ut underlag og sovepose. Ta deretter med de andre tingene du trenger for natta. La sekken bli igjen utenfor. Når du er inne, skifter du fra innerst til ytterst og legger deg i soveposen. Alle i patruljen gjør dette etter tur. Den siste tar med seg de tomme sekkene og legger dem i kuldegropa. De er ofte våte, og bør ikke oppbevares sammen med varme og tørre soveposer og ullklær.

Det er fullt mulig å lage mat i den nye drømmeboligen, men det er noen viktige forholdsregler. Det er lurt at alle er på plass i soveposen før dere tenner kokeapparatet inni hula, sånn at ingen skumper borti kokeapparatet når dere rigger dere til. Sørg for god lufting i hula. Kokeapparat bruker opp oksygen, og blir det for lite oksygen, kan kokeapparatet danne kullos som det er livsfarlig å puste inn! Sørg for at inngangen er åpen og bruk søkestanga til å lage noen hull i taket (se tegningen øverst), slik at dere får gjennomtrekk under matlaginga. Da går det bra! ❖

God tur! Det er ingen grunn til ikke å grave seg ned ...

TEAM SPEIDER-SPORT

Rebecca Snekkenes er kursnerd og elsker turmat. Alle helger skal inneholde minst én natt i en skog eller på et fjell, aller helst i hengekøye under åpen himmel. Hun studerer medisin, er troppsleder i Rælingen, ledertrener og samboer med Lars.

Lars Arne Frostvoll bare må opp på fjellet for å få oversikt. Men til daglig surrer han rundt i lavlandet og bruker fritiden på å utforske Oslomarka sammen med samboer Rebecca. Han studerer til elektroingeniør og er speiderleder i Rælingen.

TA ET MERKE

AV: KIRVIL KAASA | **FOTO:** GJERMUND GRAVER

Mål: F-8, K-3, S-6, 7

Fugler ruler!

Er du i skogen, ved sjøen eller på fjellet, er det ikke så ofte du ser eller hører ville dyr, men fuglene er nesten alltid tett på oss.

Kan du mer om naturen, blir det enda morsommere å oppleve den. Så hva med å bli bedre kjent med fuglene? Gøy for deg – nyttig for kjøttmeisen, flaggspetten, spurven og mange andre fugler!

Vet du ikke noe særlig om fugler ennå, begynn med noen som er vanlige og som det er lett å kjenne igjen. Mange arter har kjennetegn som gjør det enkelt å se hvilken fugl vi har med å gjøre.

Når du jobber med merket, skal du lære deg å kjenne igjen ville fugler på lyden. Det krever øvelse, men er veldig gøy når du får det til. Ofte ser vi kanskje ikke fuglene, men vi hører dem godt.

På fuglelyder.net kan du finne lyden til over 250 fugler du finner i norsk natur.

MORO OM FUGLER:

- Tårnseileren kan være i lufta i ti måneder av gangen uten å lande – den sover til og med mens den flyr!
- Fuglekongen er bitte liten! Den veier bare fem gram, omtrent det samme som et kronestykke. Den bruker så mye energi at den må spise nesten hele tiden.
- Gjøken ruger ikke selv, men legger egg i andre fuglers reder. Ofte velger gjøken ut redet til fugler som er mye mindre enn den selv. Den dytter ut et av eggene som ligger der fra før, og legger igjen et av sine egne. Det er «fosterforeldrene» som mater gjøkungen og passer på den.
- Kråker kan huske det hvis noen behandler dem dårlig, og de kan være «langsinte»! Amerikanske forskere som fanget kråker og slapp dem løs igjen, opplevde at kråkene kjente dem igjen seinere og kjeftet på dem når de viste seg. Dette varte lenge etterpå – i flere år. ❖

speiderbasen.no

Se Speiderbasen for å finne fordypningsmerket Fuglekjennskap.

SLIK TAR DU MERKET

- **Gå en tur** og pek ut minst fem forskjellige småfugler som du kjenner navnet på.
- **Vis at du** kjenner igjen tre forskjellige rovfugler.
- **Vis at du** kjenner igjen tre forskjellige fugler ved å høre sangen deres.

Velg to av oppgavene:

- **Lag og sett** opp en fuglekasse (se saken på s. 12–15).
- **Lag en foringsautoma**t, heng den opp og mat småfuglene en hel vinter.
- **Velg deg 10** forskjellige ville fugler og lær deg å kjenne dem igjen på lyden.
- **Gi et bidrag** til vern om fuglelivet der du bor. Skriv et avisinnlegg, støtt naturvernforeningen, eller gjør noe annet.

TA ET MERKE

TEKST: KIRVIL KAASA| **FOTO:** CF SALICATH

Mål: K-8, K-10, V-1

Ikke noe surr!

Er det noe du får bruk for på leir til sommeren, så er det å kunne bygge noe solid av rajer og tau.

For at bordet ikke skal falle sammen til en haug ved under den første frokosten, er det lurt å kunne pionering, altså hvordan du bygger solid uten hammer og spiker, men med stokker (rajer) og riktig tau. Ta pionermerket i patruljen eller troppen, så er dere beredt til bygging!

Det er ikke bare på leir dere får bruk for pionering, det kan brukes til blant annet å reparere ting som går i stykker, bygge en hinderløype, bardunere telt eller gapahuk, eller bygge turstol eller latrine.

Blir dere skikkelig drevne, kan dere etter hvert prøve dere på større byggeprosjekter, som for eksempel et tårn eller en karusell!

Det er noen grunnleggende ting som er viktig å vite eller kunne, for eksempel hvilke konstruksjoner som er mest solide, hvilke surringer som brukes til hvilke konstruksjoner og hvordan dere sikrer byggverkene deres. Speiderboka inneholder gode tips og tydelige tegninger som dere kan bruke når dere skal lære dere eller øve på pionering.

For å ta merket, må du også kunne ulike måter å spleise tau på. Det er nyttig for flere enn sjøspeidere! ❖

Se Speiderbasen for å finne fordypningsmerket Pionering

SLIK TAR DU MERKET

- **Lag** kortspleis, langspleis og endespleis.
- **Lag** øyespleis med og uten kause og forklar hva den brukes til.
- **Lag** rund-, kryss-, vinkel- og åttetallssurring.
- **Vis** hvordan du bygger en gapahuk og et bord.
- **Bygg** et større pionerprosjekt (f.eks. tårn, portal eller vannsklie) i patruljen.
- **Lag** en «hyperbolisk paraboloid» som inngangsportal e.l.

TEKST: KSENIA SAZONOVA | **FOTO:** ADOBE STOCK

Innespeiding

Spill stigespillet på baksiden!

Vinteren er lang, og av og til går dere kanskje tomme for ideer til hva dere kan gjøre på speidermøtene i den mørke årstiden? Her er tips til noen gode innemøter for patruljen.

Baking eller matlaging: Flere fordypningsmerker og programmål handler om dette, og det finnes mange oppskrifter i Speiderbasen.

Planlegging av leirbålsunderholdning eller patruljens leirområde: Skal dere på sommerleir, kan dere begynne å planlegge patruljens bidrag allerede på vinteren. Ideene blir enda bedre hvis de får tid til å modnes og utvikle seg.

Egenberedskap: For speidere er det naturlig å være forberedt på ulike hendelser. Men har dere et beredskapslager hjemme? I Speiderbasen finner dere et møteopplegg som handler om hvordan alle i Norge kan forberede seg på en alvorlig krise, som for eksempel langvarig strømbrudd.

Nettvett og nettmobbing: Hva er lurt og ikke lurt å gjøre på nett med tanke på sikkerhet og personvern? Hva er greit og ikke greit å gjøre med andres bilder, eller si om andre på mobil eller på nett? Dere finner mye informasjon selv, men det kan også være lurt å få litt hjelp fra en leder til å sjekke faktaene dere finner. Se også aktiviteten Hvem eier bildet ditt? i Speiderbasen.

TIPS TIL GJENNOMFØRING

Liv og røre: Hvis møteopplegget er litt stillesittende, forbered 2–3 aktive leker dere kan ta innimellom. Ser du at noen begynner å miste konsentrasjonen, kjør en lek, og fortsett etterpå med hovedaktiviteten.

Involvering: Hvis alle vet fra starten av hva dere skal gjøre på møtet og hvorfor, blir det lettere å få med hele patruljen. Ekstra lurt er det å gi alle ansvar for hver sin oppgave under møtet. Dette kan være enten en fast oppgave (lekleder eller seremonimester) eller noe som er knyttet til dagens møte (slå opp noe på pc-en eller skaffe utstyr).

Vær fleksibel: Planlegg nok opplegg til et helt møte, samt litt i reserve, og juster underveis. Hvis speiderne ikke virker interessert, kan det være fint å ha en alternativ aktivitet.

Husk kosefaktoren: Etter at dere har vært ute i kulda, kan det være godt med en kopp varm kakao inne. Men det går an å kose seg med noe godt på innemøter også! Eller hva med å bruke møtet til å lage noe som dere kan kose dere med på slutten av møtet? ❖

Peffens hjørne – forkortet pH – gir deg svar på mye av det du lurer på som peff. Send gjerne spørsmål og forslag til ting du vil lese om i Peffens hjørne til: ks@speiding.no

Premiequiz

FOR STIFINNERE OG VANDRERE

Mål: K-3

Hvor dyp bør snøen være der man skal begynne å grave en snøhule for overnatting?

- ◯ 70 cm
- ◯ 1,5 meter
- ◯ 2 meter

Hva heter Speideraksjonens feltreporter?

- ◯ Moses
- ◯ Kristin
- ◯ Joy

Hva anbefaler Helge å prøve på Haugastøl?

- ◯ Å fiske på isen.
- ◯ Å kite.
- ◯ Hundekjøring

Hvilken fugl veier omtrent like mye som et kronestykke?

- ◯ Spurven
- ◯ Blåmeisen
- ◯ Fuglekongen

Hvem organiserer Strandryddedagen?

- ◯ Hold Norge Rent
- ◯ Norges speiderforbund
- ◯ Naturvernforbundet

Hva heter speidersjefen?

- ◯ Johan
- ◯ Håvard
- ◯ Hallvard

Hvor lang tid kan det ta før fiskesnøre som blir liggende i havet blir brutt ned?

- ◯ Ca. 100 år.
- ◯ Ca. 450 år.
- ◯ Ca. 600 år.

Finn rett svar i bladet!

Ragna Lovise Kolstad fra Lesja speidergruppe vant førstehjelpssett, og **Brede Bekkesletten** fra 1. Grue speidergruppe vant Speiderboka i premiekonkurransen i Speideren nr. 3/2018. Neste gang kan det være du som er blant de to heldige vinnerne som får en flott premie fra Speider-sport!

Svarfrist: 25. mars

Vinn

eller

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr./sted: .....

Telefonnummer: .....

E-post: .....

Hvis jeg vinner, vil jeg helst ha

◯ Speiderboka ◯ Alltid beredt førstehjelpssett

KLIPP UT, ELLER KOPIER SIDEN, OG SEND DEN TIL

Norges speiderforbund, Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo. Merk konvolutten med «Speideren»

TEKST: DANIEL GAUSLAA | **FOTO:** TONE FALKENHAUG | **ILLUSTRASJON:** OSLOFJORDENS FRILUFTSRÅD

Plukk plast for miljøet

Hvert år havner veldig mye plast og søppel i havene. Bare langs Norges kyst mener man at det dreier seg om minst 36 000 tonn søppel årlig. Du og speidergruppa kan bidra til å rydde opp.

MÅL: F-7, S-7, 14

Speidere fra Lillesand samler hvert år søppel fra strendene. De finner mye plast!

Husker du hvalen som ble funnet på Sotra for et par år siden med 30 plastposer i magen? Det er bare en bitteliten del av forsøplingen i havet. Ifølge Kine Martinussen, som er kommunikasjonsansvarlig hos Hold Norge Rent, havner minst 36 000 tonn søppel på norske strender og på havbunnen langs kysten vår hvert år. Det er cirka syv kilo for hver innbygger i Norge.

– Forskere fra Havforskningsinstituttet har anslått at havbunnen utenfor Norge er dekket av minst 10 tonn avfall per kvadratkilometer, sier hun.

Forsker Bjørn Einar Grøsvik ved Havforskningsinstituttet forteller at det bare er fem prosent av alt søppelet som havner i havet som skylles opp på strendene. – Én prosent flyter på havoverflaten, resten finnes under overflaten eller på bunnen.

FARLIG FOR DYR I HAVET

Grøsvik forklarer at kan dyr sette seg fast i søppelet, eller spise det og bli skadet. Når dyr får i seg plast, følger det med miljøgifter, skadelige tilsetningsstoffer eller andre ting som gjør dyrene syke. Men enda vi vet om dette, fortsetter forsøplingen.

– Det ser ut til at vi mennesker kommer til å lage enda mer plast i årene som kommer. Vi vet at en viss andel av plasten som blir laget havner der den ikke skal. Det er fordi systemene for å ta seg av søppel ikke er gode nok alle steder. Når mengden av plast i verden fortsetter å øke, betyr det at mengden plastsøppel i naturen også øker.

– Du og jeg kan bidra på ulike måter, slik at mindre plast havner i havene – vi kan bruke mindre plast, og vi kan velge produkter som ikke er laget av plastpolymerer. Og vi kan sørge for at søppelet vi produserer ikke havner i naturen.

Her ser du hvor lang tid det tar før forskjellig søppel som havner i havet blir brutt ned. En del av det blir til mikroplast som dyr, fugler, fisk og mennesker kan få i seg. Illustrasjon: Oslofjordens Friluftsråd.

– Heldigvis er det flere positive ting som skjer. Det viktigste er at folk er blitt klar over at dette er et miljøproblem og vil gjøre noe med det. Det fører til at både næringsliv og myndighetene gjør tiltak som bidrar til å redusere plastforsøplingen, sier Grøsvik.

SPEIDERE KAN BIDRA

I Speiderbasen finnes prosjektforslaget Strandryddedag. Det er en del av *Patruljen i samfunnet*. Alt du trenger å vite om hvordan Strandryddedagen gjennomføres, og viktige lenker, finner du der. – Det er en godt egnet aktivitet enten du er småspeider, speider eller rover, minner Erling Husby i Norges speiderforbund om. – Strandryddedag er enkelt, meningsfylt og, ikke minst, gøy!

Mellom 29. april og 5. mai i år er det nemlig Strandryddeuka og Strandryddedagen (4. mai). Det er en dugnad som Hold Norge Rent står bak. Uansett om du bor langs kysten eller ikke, kan du bidra.

– Vi oppfordrer alle til å ta på seg hansker og rydde langs elver, vassdrag, innsjøer og kystlinja. I fjor var det 90 000 frivillige ute på én uke, og i løpet av hele 2018 plukket frivillige flere tusen tonn søppel, sier Kine Martinussen.

Det er enkelt å bidra, både som enkeltspeider og som gruppe. Eller hva med å legge ukas patruljemøte til Strandryddedagen? Speidere er vant til å ta ansvar, og kan godt stå for planlegging og gjennomføring av en ryddeaksjon, og invitere andre til å delta. Hvis dere er få speidere og ikke får til å organisere en aksjon selv, gå inn på holdnorgerent.no/ryddeportalen, finn nærmeste ryddeaksjon og hiv dere med! ❖

BEKJEMP FORSØPLING I NATUREN!

- Kast søppel der det hører hjemme! Ta med deg søppel hjem hvis du ikke finner en søppelkasse. Bruk aldri toalettet til å kaste ting i.
- Ha ryddehansker og poser tilgjengelig i speiderhytta, så kan alle som er innom ta med seg ryddeutstyr og plukke søppel i naturen.
- Unngå engangskopper og -bestikk på tur og i speiderhytta.
- Meld fra til kommunen hvis du oppdager steder der folk dumper søppel.
- Kjenner du noen som røyker og som kaster sneiper på bakken? Kanskje de ikke vet at en sneip inneholder plast og tar lang tid å bryte ned.

PLAST OG STRANDRYDDING:

- Under Hold Norge Rent sine strandryddingsaksjoner i 2017 ble det fjernet 1 400 tonn marint avfall fra mer enn 2 200 km strandlinje.
- Mellom 5 og 13 millioner tonn plast er anslått at havner i havene globalt årlig.
- Årlig dør minst 100 000 sjøpattedyr og minst en million sjøfugl av plastforurensning.
- Problemet med plast i havene fikk stor oppmerksomhet først for rundt 10 år siden.
- Se saken «Mikroplast – hva er det, egentlig?» i SPEIDEREN nr. 3/2018 for mye nyttig stoff om mikroplast.

KILDE: Hold Norge Rent og Havforskningsinstituttet.

Den nye sjefen

TEKST OG FOTO: ALEXANDER VESTRUM

– Jeg er en åpen type som liker åpen kommunikasjon. Jeg skal være en tilgjengelig speidersjef, sier Håvard Djupvik (37).

– Det har ligget i bakhodet i mange år, og jeg har fått spørsmålet før. Nå følte jeg at timingen var bra. Jeg føler at jeg har fått gjort de erfaringene man bør ha som speidersjef. Og jeg synes ikke jeg skulle vente så mye lenger, forteller Håvard.

Etter at han ble valgt til ny speidersjef på tinget i oktober, har han fått veldig mange hyggelige kommentarer. «Dette har vi regnet med i mange år», er én som går igjen.

DUGNAD

Håvard ble speidersjef fordi han har lyst til å gjøre en forskjell.
– Dette er et dugnadsprosjekt. Jeg har ingen store kampsaker eller ting som vi bør endre, men jeg er veldig opptatt av at vi skal løfte i flokk og at alle skal være med.

For å få til det, er det viktig med en tett og god dialog mellom organisasjonen og styret, understreker han.

– Jeg er en åpen type som liker åpen kommunikasjon. Jeg skal være en tilgjengelig speidersjef og være tett på hele organisasjonen, lover Håvard.

Blant annet har alle kretser og korps sine faste kontaktpersoner i Speiderstyret. Men Håvard ønsker også direkte kontakt med ledere og speidere.

– EN FRYD

En skulle kanskje tro at en ny speidersjef ser aller mest fram til de store arrangementene våre, som landsleir. Men det er noe annet Håvard gleder seg enda mer til.

– Jeg tror jeg ser mest fram til å møte alle speiderne, alle medlemmene våre. Jeg har vært veldig aktiv i gruppa og kretsen, men nå får jeg utviklet det enda mer. Jeg reiser rundt og møter engasjerte, flotte speiderledere. Det er en fryd å reise rundt og se hvor flinke folk er.

Å ramse opp hva Håvard har hatt av verv og roller i speidersammenheng ville omtrent ha fylt hele denne artikkelen. Han huskes blant annet for rollen som korrekt antrukket pikkolo i «Hotelt» under landsleiren i 2005.

DRØYT

Ellers har han mange minner, både fra inn- og utland. Noe han beskriver som «et av de drøyeste minnene» skjedde under leiren Go the Norway på Ingelsrud i 2006, der Håvard var leirsjef. Da slo lynet ned på leirområdet. Heldigvis ble ingen skadd.
– Da dro det seg litt mer til enn det pleier, ja, konstaterer han.

Blant de mer eksotiske minnene, er World Scout Moot i Taiwan i 2004, da turen gikk med fly til Moskva, med tog til Beijing, inkludert opphold i Mongolia og et stopp i Hongkong på veien hjem. Turen tok til sammen fem–seks uker.

– Det kaller vi en skikkelig speidertur! Jeg liker å se verden, så jeg har prøvd å reise jorda rundt på speiderleirer, sier Håvard, som misunner dem som skal på Jamboree i USA til sommeren.

SPEIDERSKRØNER

Speidingen preger ikke bare fritida til Håvard. Som politi får han ofte bruk for det han har lært i speideren, særlig i lederstillingen han har.
– Du skulle bare visst hvor mye speiding jeg tar med meg inn i jobben. Det er utrolig hvor mye fra speiderbakgrunnen som jeg drar nytte av i jobbhverdagen min. Hver dag, sier han.

På kontoret hans står en drikkeflaske fra Speider-sport, med «Bålets flammer»-teksten. En kollega så den – og kommenterte at nettopp den sangen er hans beste minne fra tida i speideren.
– Det er stadig vekk noen som drar speiderskrøner, ler Håvard. ❖

SPEIDER-CV

- **Navn:** Håvard Djupvik.
- **Alder**: 37 år.
- **Speiderbakgrunn:** Gruppeleder i Rælingen, Romerike krets, Tidligere kretsleder. I stab på diverse leirer.
- **Utdanning og yrke:** Blant annet utdannet politi. Har i dag lederjobb i et avsnitt i Oslo politidistrikt. Holder på med en mastergrad i ledelse.
- **Aktuell:** Valgt til ny speidersjef under Speidertinget 2018.

UTSTYR TIL EVENTYR

SPEIDERPOSEN
Bestselger
til speidertur.
FRA 1499,–

SPEIDERKNIV
Spesialprodusert
med preget logo
på slire. 339,–

SPEIDERSEKKEN
Enkel justering av
rygglengden når
barnet vokser.
FRA 799,–

KOMPLETT SPEIDERPAKKE
Smart turmatboks
med skikkelig stålbestikk,
tennstål, grillgaffel
og krydderboks. 469,–

SKUMUNDERLAG
Liggeunderlaget
som tåler alt.
349,–

Foto: Iver Gjendem / Speider-sport

speider-sport

VÅR EGEN SPORTSBUTIKK!
www.speidersport.no

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** HÅKON MÆLAND/ MLANDPICTURES

Opp med dragen!

Det er gøy, utfordrende og gir en fantastisk frihetsfølelse. Ta med roverlaget opp på vidda og prøv dere på kiting!

Helge Bakken fra 3. Drammen speidergruppe er en av dem som liker å bruke vindkraft til å leke og til lengre skiturer på vinterfjellet. Han deler gjerne kunnskap om og erfaringer med kiting.

HVA ER KITING?

– Kiting er å utnytte vinden til å få kraft ved hjelp av en drage (kite), samtidig som du bruker denne kraften til å trekke deg fremover på ski eller brett. Dragen virker som en flyvinge der forskjellig vindhastighet på forsiden og baksiden trekker dragen bort fra deg. Dragen er festet i magebeltet

Helge Bakken

(trapes), mens du styrer dragen med en bar.

HVA ER GØY MED KITING?

– Kiting gir en fantastisk frihetsfølelse og adrenalin. Med kite kan alle områder med vind bli ditt eget slalåmanlegg. Kite kan brukes opp bakker eller for å dra på lengre turer over viddene.

HVEM PASSER DET FOR?

– Kite passer for alle som allerede er gode på ski. Gjerne de som er lei av slalåmbakkene, eller som ønsker litt raskere fart på lengre ekspedisjoner.

TAR DET LANG TID Å LÆRE?

– De fleste lærer det grunnleggende på en helg, men før du kan bruke det på lengre turer, bør du ha en del helger med forskjellige vindforhold.

TA ET KITEKURS

Ta et helgekurs i kiting mens dere bor på NSFs hytte Solstølen, rett i nærheten av Haugastøl Turistsenter! Kurset starter fredag kveld og avsluttes søndag ettermiddag. Deltakerne stiller selv med klær, ski, skisko og hjelm, men får låne kiteutstyr. Kitekurs.no har lang erfaring med kiteopplæring på Haugastøl og tilbyr 15 % speiderrabatt på kitekursene sine.

Rabattkode ved bestilling: Speider

HVA KREVES AV UTSTYR?
– Ski eller snøbrett, gode turklær som passer til å leke i snøen i det området du skal til, kite, trapes og hjelm.

ER DET SMART Å KJØPE KITEUTSTYR BRUKT?
– Kiteutstyret er under utvikling og det har vært flere nyvinninger i sikkerhetsutstyret som gjør at de nyeste kitene er mye sikrere enn gamle. Du vet heller ikke hvor pent en brukt kite er blitt behandlet, om linene er kjørt over eller veldig slitt. Men det er flere som kjøper utstyr etter et kurs, men som ikke rekker å bruke det etterpå. Du kan derfor være heldig og finne en kite som er et par år gammel, men nesten ikke brukt, men brukte kiter som er i god stand er ofte ikke mye billigere enn nye.

HVOR PASSER DET Å KITE?
– Alle åpne steder med god vind. Nær de store byene er det ofte store vann der det kan bli bra med vind, men de beste stedene er på fjellet. For eksempel Hardangervidda. Haugastøl er et av de fineste stedene i landet. Jeg har hatt med kite på flere turer til Solstølen, forbundets hytte der.

HVOR FORT KAN DET GÅ?
– Om du er god på ski og har perfekte forhold, kan du teoretisk sett komme opp i en fart på over 100 km/t, men de fleste holder seg under 20 km/t. Det er spennende nok når du ligger tett mot bakken. Skjermene lages av de samme produsentene som lager fallskjermer, så om du letter fra bakken, kan de beste skjermene også gi deg litt mykere landing.

HVA ER VIKTIG Å PASSE PÅ?
– Kiten kan få veldig store krefter og kaste deg fremover eller opp i lufta. En dårlig opplevelse der du ikke føler at du har kontroll, kan ødelegge gleden, så det er viktig å lære alt av sikkerhetssystemer med én gang. Jeg vil anbefale alle først å være med på et kurs og heller kjøpe utstyr etter det. Da får man ofte gode rabatter også.

GÅR DET AN Å DRA PÅ LANGTUR MED KITE?
– Mange av dem som går over Grønland, Nord- og Sydpolen bruker kite.

NOEN SPESIELLE TIPS TIL FINE STEDER Å KITE PÅ?
– Haugastøl! ❖

TEKST OG FOTO: HANNA MARIA MASTAD

Hunde-kjøring

Du har kanskje tenkt at det kunne vært morsomt å prøve hundekjøring en gang, men så har det bare blitt med drømmen. *Til nå.* Hva med å ta opp tanken igjen og gjøre den til en realitet? Du trenger ikke ha hund selv!

Hva er egentlig det fine med hundekjøring? Om du spør noen som har prøvd det, vil du nok få forskjellige svar. Noen vil si at det å stå bak på sleden med hunder som trekker for harde livet foran deg og bare nyte utsikten, er det beste med opplevelsen. Andre vil snakke om samholdet mellom hunder og menneske.

Emil Bredvold

Emil Bredvold (22) fra Kongsvinger speidergruppe fikk prøve hundekjøring på en speidertur for noen år tilbake, og minnene sitter godt igjen: – Jeg husker da jeg fikk hundespannet jeg skulle kjøre med foran meg. Hundene var kjempeivrige og sleden stod nesten ikke stille fordi hundene dro så veldig. Endelig var vi klare til å reise, og jeg slapp opp bremsene og fór av sted sammen med hundene. Det var veldig morsomt og, ikke minst, spennende å ha kontroll på fire hunder samtidig, mens jeg nøt naturen rundt meg. Isen sprakk opp på et tjern vi krysset, så vann begynte å komme opp. Hundene dro og jeg dyttet for å komme oss opp igjen og videre. Da jeg kom tilbake til hytta, sto boblebuksa mi av seg selv fordi den var så full av is. Jeg skulle gjerne ha vært med på hundekjøring igjen!

HVORDAN PRØVE HUNDEKJØRING?

Hvis du og roverlaget ditt kan tenke dere å prøve dette, er det ikke viktig at dere har erfaring med hund fra før, eller at dere har hunder selv. Ta kontakt med noen som driver med hundekjøring i nærheten av dere. De har hunder og utstyr tilgjengelig og kan triksene med å kjøre hund. Et godt tips er å tilby dere å hjelpe til i hundegården eller lignende i

MÅL:
F-1, 7, 8,
9, 13

SAUTSO

ODIN & UMKA

BALTO

NITA

gjengjeld for hundekjøringen. Da blir dere også kjent med hundene.

For å få den beste opplevelsen med hundekjøring, må dere være godt forberedt. For det første må dere kle dere godt. Det er kaldt å stå bak på sleden når det er minusgrader ute. Da er det bedre heller å kle seg for varmt og måtte ta av seg underveis, enn å hakke tenner og angre på klesvalget. Det er også viktig at dere gjør akkurat som eieren av hundene har instruert dere om. De kjenner hundene og utstyret best og vet hvordan de kan styres. Da unngår dere dårlige opplevelser.
Når hundene har seler på, og du er klar for å kjøre, er det noen ting som er viktig å huske på. Det er du som styrer sleden og hundene. Med kommandoer de kjenner, svinger hundene, og du må selv passe på at du legger tyngden riktig, så sleden følger fint etter. Hvis sleden bikker og du faller, hold fast på sleden, så ikke hundene stikker av.

Så er det bare å kose seg masse og nyte opplevelsen. Tiden bak på sleden går kjempefort, og plutselig er det over! ❖

TEKST: HANNE K. LYBEKK | **FOTO:** KRISTIAN STRØM

Jakten på de burgunder klaffene

En speider er hjelpsom og en god venn, og rovere deler gjerne sine erfaringer i jakten på klaffene, både underveis og etter at de er oppnådd.

Burgunder roverklaffer er et synlig bevis på at du er en aktiv rover. De er en «samleutmerkelse» som oppnås ved å samle poeng etter bestemte kriterier. Hensikten med roverklaffene er å motivere roverne til å både arbeide med noe de interesserer seg for innen Speiderprogrammet og å ta på seg ansvarsoppgaver i og utenfor roverlaget. Gjennom å utføre ulike oppgaver, får du tildelt poeng, og når du har samlet 1001 poeng, kvalifiserer du deg til å få de burgunder roverklaffene.

Dette tar tid og krever innsats. Du skal blant annet gjennomføre et selvvalgt prosjekt. Det kan være utfordrende å vite hvor du skal begynne, og hvordan samler du egentlig alle disse poengene? Kanskje roverne jeg har snakket med har noen nyttige tips på veien som inspirerer akkurat deg? En av dem jobber med å ta klaffene nå, de andre har tatt dem, enten nettopp, eller for flere år siden. ❖

ERLING HUSBY (28 ÅR), VIKHAMAR SPEIDERGRUPPE
– Jeg tok klaffene høsten 2008. Det mest utfordrende var å prøve å finne en balanse, slik at jeg fikk jobbet med mange deler av programmet, og ikke bare sanke poeng på de områdene der man kunne få rask uttelling.

Jeg var også troppsassistent, og jeg ville gjøre noe i speidergruppa, så vi ble enige om at jeg kunne ha som prosjekt å arrangere en luksustur for førerpatruljen. I utgangspunktet et lite og enkelt prosjekt, men likevel var det mange ting som skulle planlegges og koordineres.

Mitt tips: *Når du endelig blir tatt opp som rover og får starte rovertida, er det så mange nye dører som åpner seg. Muligheter til å få ansvar, ta ansvar, oppleve og oppdage. Som mange andre, gikk jeg inn for å gjøre mest mulig. Det er lurt å undersøke hvilke muligheter som finnes og ellers passe på å jobbe bredt med kravene til klaffene.*

REGINE S. GRØTTE (18 ÅR), 1. SANDSVÆR SPEIDERGRUPPE
– Jeg startet etter at jeg fikk de grønne klaffene, men gikk ikke alvorlig inn for det før i fjor høst. Det var på tide å bytte ut de grønne, samtidig som jeg trengte en ny utfordring. Vi hadde allerede gjort mange av kravene på rovermøter, og det ble derfor ikke så overveldende eller skummelt. Hvis alt går etter planen, får jeg utdelt klaffene under seremonien på kretsens årlige pinseleir.

Mitt prosjekt har vært å promotere Roverstevnet 2018, der jeg var medlem i prosjektgruppa. Jeg lærte at å få folk til å komme på et arrangement, krever mye jobb og logistikk. Du må være villig til å «put yourself out there», slik at flest mulig har lyst til å komme. Det finnes så mange rovere der ute som er interessert i å være aktive, men som ikke nødvendigvis vet hvor det skjer.

Mitt tips: *Det er gøy, du må utfordre deg selv, men det er verdt det! Og til deg som holder på: Stå på! Dette klarer vi!*

ANDREAS NORNES (26 ÅR), HORTEN MS SPEIDERGRUPPE
– Det startet med at vi ble enige i roverlaget om å begynne på burgunder-klaffene, litt som en intern konkurranse, men også som en måte å styre hva vi skulle fylle roverlagsmøtene med. Resultatet ble at jeg ble ferdig med klaffene i desember.
Det mest utfordrende, men kanskje også det mest givende, var nok å ta programmerkene. De krever en god del systematisk arbeid over tid, men det er også en veldig fin måte å innrette roverarbeidet på.
Prosjektet mitt var å arrangere korpsbanner-konkurransen for Metodistkirkens speiderkorps. Dette innebar blant annet å planlegge, utforme og bedømme forhåndsoppgaver. Som en avslutning var jeg også ansvarlig for seremonien med utdelingen av korpsbanneret.
Prosjektet krevde både organisering av frivillige og midler. Det var en spennende måte å lære om både lederskap og planlegging på, og svært nyttig også i roverarbeidet seinere.

Mitt tips: *Jobb systematisk, planlegg hva du vil gjøre og husk på å skrive ned hvor mange poeng du har, slik at du hele tiden har oversikten.*

SIGNE M. EVERTZ FORSBERG (20 ÅR), 3. SKIEN SPEIDERGRUPPE
– Jeg og en annen rover som er ivrig til å ta merker starta rett på burgunderklaffene etter at vi fikk de grønne. Vipps, så hadde vi dem på et år.

Det er mye som skal gjøres, så det vanskeligste var å finne tid til alt på møter og turer. Men det handler om hva en prioriterer. Vi brant for dette, og da ble det omtrent bare det vi jobbet med.

Mitt tips: *Det er kjempemoro og trenger ikke være vanskelig! Sett av tid og kjør på! Kos deg med det, og vær gjerne sammen om det. Ikke minst er det stas å bære klaffene etter alt arbeidet.*

ANNA GLOMMEN (23 ÅR), GJØVIK SPEIDERGRUPPE
– Jeg fullførte arbeidet med klaffene mine i slutten av 2016. Det tok en stund før jeg startet på klaffene, fordi jeg var leder i troppen, og da jeg først satte meg inn i poengsystemet, så jeg at jeg allerede hadde samlet en god del poeng. Den største utfordringen min var egentlig å holde styr på poengene, for det lå ingen mal ute for akkurat dette.

Mitt tips: *Gjør ting sammen med andre rovere. Da blir det morsommere og lettere!*

CHARLOTTE HEGVOLD JØRGENSEN (18 ÅR), KATTEM SPEIDERGRUPPE
– Jeg begynte å ta flere av fordypningsmerkene da jeg ble tatt opp som rover i roverlaget i 2016. Det var en fin måte å jobbe målrettet mot noe, og jeg brukte dette som en ramme til enkelte speidermøter. Etterhvert utviklet det seg til at jeg satte meg flere mål, slik at jeg til slutt kunne få burgunderklaffene. Jeg hadde det ikke travelt, og var derfor ferdig i fjor sommer.

Utfordringen med burgunderklaffene, var å bestemme seg for et selvvalgt prosjekt. I begynnelsen synes jeg det var vanskelig å velge et prosjekt som kunne utfordre meg og gjøre at jeg utviklet meg videre, men etter litt idemyldring og veiledning i roverlaget, fikk jeg valgt et prosjekt.

I roverlaget har vi en aspirantperiode på ett år. I løpet av den skal man fullføre og få godkjent en roveroppgave før man skal ut på roveropptakstur. Vanligvis bestemmer roverlagsleder hva denne skal være, men for å utfordre meg kreativt, ble prosjektet mitt å bestemme, planlegge og gjennomføre roveroppgaven for neste kull. Slik fikk jeg trent på å ta ansvar. Det var mange problemstillinger jeg ble nødt til å ha en plan for løsning på, og mange praktiske ting jeg skulle ta meg av, særlig gjaldt det praktiske selve roveropptaksturen.

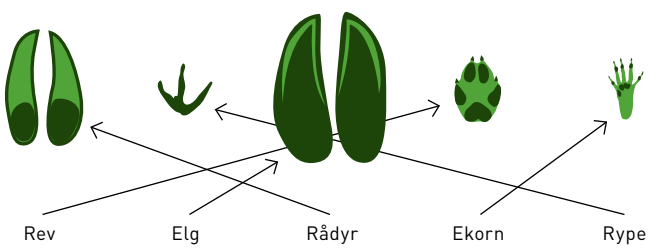
Mitt tips: *Ikke ha det travelt. Sett deg mål og jobb aktivt med f.eks. merker og deltakelse på arrangementer, så kommer klaffene relativt fort av seg selv.*

Hold oversikten!

Dette skjemaet kan du bruke til å notere det du gjennomfører på veien mot de burgunder roverklaffene.

OPPGAVE:	POENG:	NOTATER:
Møte/turinnslag Innslag på rovermøte/-tur eller møte/tur i en enhet du ikke er leder i. Du får ikke poeng for å holde møte-innslag om du er leder eller assistent i denne enheten.	**5 poeng**	
Hovedansvar møte Rovermøte eller møte i en enhet du ikke er leder i. Roverlagsleder får likevel poeng for rovermøter fordi roverlag har mer flat struktur enn for eksempel tropp.	**15 poeng**	
Hovedansvar helgetur	**30 poeng**	
Verv, per halvår Lederverv (aktiv leder), kretsstyre, roverombud, troppsleder eller troppsassistent og liknende.	**80 poeng**	
Prosjektgruppearbeid Leirkomite, nasjonal prosjektgruppe (for eksempel prosjektgruppe til Roverfemkamp), prosjektlederansvar (for eksempel for roverleir på krets- eller korpsleir).	**80 poeng per halvår**	
Programmerke, minst to Må gjennomføres av alle. Bare et fullført merke gir poeng (kan altså ikke få halvparten av poengene for et halvt fullført merke)	**150 poeng per merke**	
Selvinitiert prosjekt, minst ett Må gjennomføres av alle. Prosjektet må vare over en lengre periode og følge prosjektmalen. Du skal ha et personlig og selvvalgt mål for å løfte aktiviteten.	**40 poeng per prosjekt**	
Fordypningsmerke	**25 poeng per merke**	
Aktivitet i Speiderbasen Må gjennomføres av alle. Legg inn et eget aktivitets-forslag (ikke merke) som ikke finnes der fra før.	**11 poeng**	

FASIT PÅ SPORET PÅ SIDE 20

FASIT HULTER TIL BULTER PÅ SIDE 20

PAPEGØYE
SJIRAFF
DOVENDYR
PYTONSLANGE
ELEFANT
KROKODILLE
SEBRA
ANTILOPE
GORILLA
BAVIAN

#speiding

Hver uke er tusenvis av bevere, småspeidere, speidere og rovere med på mange forskjellige morsomme aktiviteter. Her er bilder som speidere over hele landet har delt med oss på Instagram med emneknaggen *#speiding*.

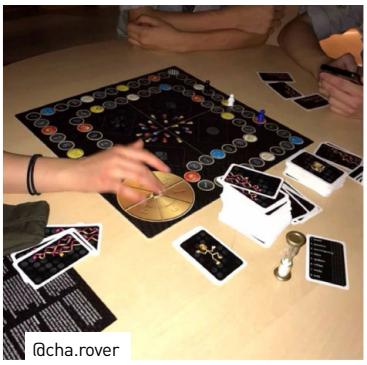

@lviljugrein

@markento

@mtsagen

@markento_Privat

@mtsagen

@reginesg

@rjukanroverlag

@roggbiffdesign

@roverlenny

@strandjorpelandspeidergruppe

@sandslispeiderne

@sandnesgaukenroverlag

@skogens.kongle

@speidersport

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** VENUSIA VINCIGUERRA OG IVER GJENDEM

Midt i smørøyet

Solstølen og Tredalen er godt kjent blant speidere, rovere og ledere som har flotte minner derfra. I løpet av de siste par årene har disse to perlene blitt enda finere.

Tredalen

Beliggenhet: På Spjærøy i Hvaler kommune, ca. to mil fra Fredrikstad.

Bygninger: Hovedhuset, Rødstua, Cabin, Låven + tre mindre uthus.

Bygningsareal: Hovedhuset: Ca. 95 m2

Sengeplasser: Hovedhuset: 18, Rødstua: 8, Cabin: 4 Kapasitet leirområder (telt): Piratsletta: ca. 150 pers., Squawfield: ca. 120 pers., Idrettssletta: 150 pers.

Fasiliteter: Brygge (plass til fire båter), tre grillplasser, bålplasser, kanoer/kajakker, liten båt m/påhengspotor, hinderløype, stort skogsområde som grenser inn mot eiendommen.

Dyr: Av allergihensyn har dyr ingen adgang til bygningene. Aktiviteter: Sjøaktiviteter, bading, fiske, hinderløype + +

Erik Bodahl-Johansen fra eiendomsstyret er en av flere iherdige pådrivere i arbeidet med oppgraderingen.

– Solstølen har fått innlagt vann og avløp, toalett, og ny gang med varme i gulvet. Peisen i stua har fått en innsats og tilfredsstiller kravene til brannsikkerhet. Det gir også bedre varmeeffekt. Deler av det elektriske anlegget i hytta ble byttet ut for et par år siden. Kjøkkenet er blitt utbedret og vinduene er det neste som skal skiftes, ramser han opp.

Erik Bodahl-Johansen

Eiendomsstyret har en nøktern tilnærming til oppgradering av hytta.

– Vi vil at Solstølen skal være den gode, tradisjonelle fjellhytta, understreker Bodahl-Johansen.

– Vi har diskutert om hvor vidt den skulle moderniseres ytterligere, men vi vil la standarden på Solstølen være som den er nå.

STADIG MER POPULÆR

– Det er ei solid, koselig og flott hytte, midt i smørøyet. Alle kan leie den, og vinterstid er det nesten fullt, men interessen for å bruke Solstølen om sommeren og høsten øker. Området er fantastisk for naturopplevelser året rundt, for eksempel kiting vinterstid (se artikkelen på s. 50–51).

– Nytt er også at vi, gjennom en overdragelse fra hyttenaboen vår, har overtatt veien som går fra riksvei 7 og ned til hytta. Det vil si at vi kan brøyte den, noe som forbedrer tilgjengeligheten vesentlig vinterstid. Det er mye mer praktisk for dem som kommer seint fram til hytta.

På Tredalen har ting tatt lang tid, men nå er reguleringsplanen omsider godkjent av Hvaler kommune. – Endelig kan vi gå videre med planene våre! Mens vi har ventet på godkjenningen, har vi konsentrert oss om oppgradering av hovedhuset. Det er installert nytt kjøkken og bad med innlagt vann og avløp. I påvente av godkjenningen er det installert en toalettvogn tilkoblet vann og avløp.

FORBEDREDE UTEOMRÅDER OG NY VEI

Takket være en gave fra Sparebankstiftelsen har Tredalen fått et oppgradert stisystem og vesentlig mer gressbakke til leirplass. Aktivitetsområdet foran brygga er drenert og er blitt en fin gresslette. Det er skikkelig vanntilgang på hele området, en fordel for dem som bruker stedet til leir.

– Det er også godkjent ny trasé for vei til stedet, forteller Bodahl-Johansen. – I løpet av 2019 blir det ny adkomst fra hovedveien. Prosjektet har høyeste prioritet, for dagens vei er i dårlig forfatning. Den nye veien blir dimensjonert for buss og utrykningskjøretøy, og det blir mye bedre parkeringsmuligheter – det vil si rikelig med plass.

PLANER FOR GAMMELT OG NYTT

Bygningene på leirstedet er til dels svært gamle, og låven og Rødstua har behov for oppgradering. – Det er viktig å ta godt vare på de bygningene som er før vi eventuelt bygger nytt, understreker Bodahl-Johansen.

– Men vi har mulighet til å utvide og bygge større, hvis vi vil. I år setter vi opp en skikkelig gapahuk på Tredalen, det blir gjennomført som et stort dugnadsprosjekt. Utekjøkken står høyt på ønskelista, det skal ligge fint til ved en fjellrabb. Det blir så bra! Etter hvert vil vi også få opp et kanohus og et sanitærbygg.

At arbeidet har gitt synlige resultater, viser responsen fra brukerne: – Vi får flere positive tilbakemeldinger, for folk opplever at Tredalen har fått et skikkelig løft!

God påske!

Solstølen holder åpent for gjester 13. –22. april. **For bestilling og spørsmål til vertskapet: birdy@speiding.no.**

Solstølen

Beliggenhet: I Hallingskarvet nasjonalpark, 1 000 moh., 2 km fra Haugastøl turistsenter
Bygningsareal: Hovedhytta: 105 m2, uthus: ca. 15 m2

Overnatting: ca. 20 personer inne (seng) og 25 personer ute (telt)

Fasiliteter: Bålplass

Dyr: Av allergihensyn har dyr ingen adgang til hovedbygning

Aktiviteter: Flotte fjellturer året rundt, kiting, brevandring (fra Finse, ca. to mil unna Solstølen), sykkeltur på Rallarvegen, bading, isfiske, sommerfiske + +

TEKST: ALEXANDER VESTRUM | **FOTO:** CHRISTIANE Y. VIBE / HUSEIERNE

Ikke mist speiderhytta!

Grensepinne. Hvis det ikke finnes slike ved tomten, kan det være aktuelt å få målt opp tomten på nytt. Man tar kontakt med kommunen for å få gjort dette. Et tips er å sjekke prisen, for her varierer gebyrene. Foto: Carsten Henrik Pihl

Er alt det formelle i orden rundt speiderhytta eller speiderhuset deres, eller kan dere få dere en overraskelse? Jurist Carsten Henrik Pihl, tidligere speider-sjef, og i det daglige forbruker- og kommunikasjons-sjef i Huseiernes Landsforbund, gir gode råd.

Jurist Carsten Henrik Pihl

1) Sjekk at hytta er registrert på riktig eier!
Bruk Kartverkets tjeneste seeiendom.no – søk opp eiendommen og sjekk at det er riktig eier som er oppført. En del hytter står med gammelt tropps-/gruppenavn, for eksempel fra før fusjoner. Sørg for å få oppdatert dette hos Kartverket, da får dere for eksempel tilsendt nabovarsler med mer.

2) Ikke tinglyst tomt eller veirett? Sørg for å få avtalen på plass nå!
Noen ganger har gruppa fått bygge på en tomt, uten at avtalen er tinglyst hos Kartverket. Det kan by på problemer når grunneier dør eller selger eiendommen videre. Det samme gjelder veirett, hvis det er vei fram til hytta. Sørg for å få slike avtaler tinglyst hos Kartverket. Da har avtalene «beskyttelse» ved arv og salg.

3) Sjekk eiendommens grenser!
Mange speiderhytter ligger på eiendommer der grensene ikke er skikkelig målt opp. Dermed kan det etterhvert bli spørsmål om hvor grensene går. Dette er ikke så viktig hvis hytta ligger midt inne i skogen, men vil være viktig hvis det begynner å bygges i nærheten, eller det hugges eller anlegges sti i nærheten. Ta eventuelt kontakt med teknisk etat i kommunen for å få en oppmåling av tomta, og dermed satt ned nye grensepinner. ❖

Proffenes oppskrift på gapahuk

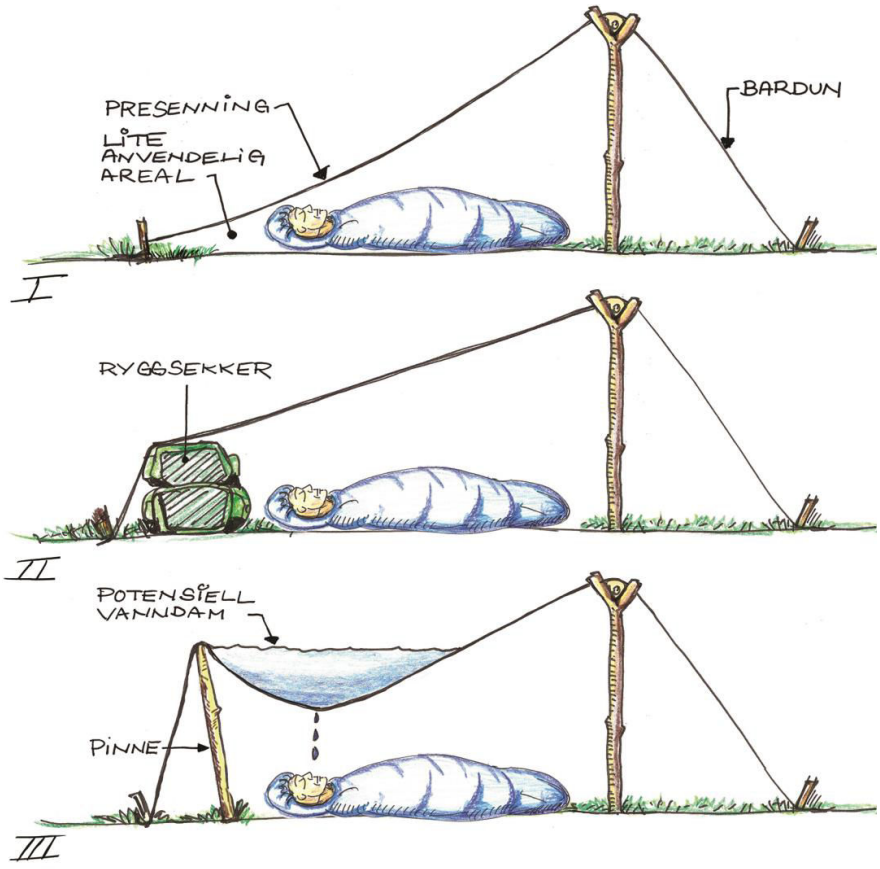
Byggforsk er opptatt av både små og store konstruksjoner, for eksempel av gapahuken, som de kaller «Midlertidig bolig uten bruksareal».

«En gapahuk er perfekt for korte turer i skog og mark, og skaper en nærhet til naturen som du ikke får i et telt. Men slurver du med prosjektering eller utførelse, kan resultatet i verste fall bli vått utstyr og dårlige turminner». Slik innledes Byggforsks presentasjon av «Midlertidig bolig uten bruksareal» i serien Humorforvaltning.

– Konstruksjoner hvor prosjekteringen og utførelsen er mangelfull, er mer utsatt for konstruktiv kollaps eller annen betydelig funksjonsforringelse før forventet levetid er utløpt. Dersom funksjonell levetid opphører midt i en bruksperiode, kan det medføre stort ubehag for brukerne, sier seniorrådgiver Anders Kirkhus i SINTEF Byggforsk.

Tidligere har Byggforsk laget tilsvarende for blant annet fuglekasser («Boliger for pendlende fjærkre») og snøhuler. Hele den humoristiske anvisningen for gapahuker finner du på

Byggforsks nettsider: byggforsk.no/file/index/4864 ❖

Illustrasjon: SINTEF Byggforsk. byggforsk.no/file/index/4864

Speidere vant rettssak om hytte ved Arendal

Ved Alvekilen på Tromøy ved Arendal ligger speiderhytta Næsland. Den får 2. Tromøy speidergruppe fortsatt lov til å bruke. Det har Aust-Agder tingrett avgjort, skriver Agderposten.

Speiderhyttas historie går tilbake til 1953. Da ga eieren av en eiendom med strandlinje på Tromøy muligheten til å bygge ei speiderhytte der. Bakgrunnen for dette var at eierens sønn var speider i 2. Tromøy.

Ifølge Agderposten ble det ikke utstedt noe skjøte, festeavtale eller annen skriftlig avtale som nærmere regulerte forholdet mellom grunneieren og speiderne. I en årrekke sto hytta ubrukt på grunn av lite aktivitet i troppen. Svigersønnen til den tidligere eiere mente derfor at speiderne hadde tapt retten til å bruke hytta. Og han gikk rettens vei for å få gjennomslag for dette. Tingretten behandlet saken i oktober 2018. Retten har vurdert muntlige avtaler opp mot mangelen av skriftlige avtaler, og dommen er tydelig:

– Speiderne har fortsatt bruksrett til Nærsland, skriver tingrettsdommeren.

Motparten må dessuten dekke 300 000 kroner som speiderne hadde i advokatutgifter. ❖

TEKST: KSENIA SAZONOVA | **FOTO:** CHRISTIAN SANGEREID

Nytt om lov og løfte

I løpet av de siste par årene er både speiderloven og speiderløftet blitt forandret. Hva innebærer dette for det daglige speiderarbeidet?

Speiderbevegelsen bygger på prinsippet om helhetlig utvikling av mennesker. Det innebærer fysisk, mental, sosial, emosjonell og åndelig utvikling. Prinsippet er forankret i speiderloven og -løftet og i formålsparagrafen. Speiderløftet og §1 i speiderloven er blitt endret for å få inn en bredere forståelse av det åndelige aspektet, og for at alle skal kunne kjenne seg inkludert i speiderfelleskapet, uavhengig av livssyn.

PLASS TIL UNDRING OG REFLEKSJON

Speideren skal være en arena hvor speidere kan utveksle meninger og sammenlikne eget livssyn og egne overbevisninger med andres. Dette betyr at de skal få mulighet til både å undre seg og å reflektere over for eksempel hva som er riktig og galt, godt og ondt, over hva de selv tror på, og få innblikk i hva andre tror på.

Alle mennesker er skrudd sammen forskjellig. Noen liker aller best å sette seg ned med en god bok, andre er mer opptatt av bevegelse. Noen tenker logisk, andre er mer kreativt eller filosofisk anlagt. Men selv om vi har forskjellige forutsetninger, kan alle sider av personligheten trenes opp hos oss alle, også den åndelige, altså den som er knyttet til sjelslivet vårt – enten vi ser på oss selv som religiøse eller ikke.

FLERE MÅTER Å JOBBE PÅ

Det finnes flere ulike måter å jobbe med dette på. Deltakelse på og gjennomføring av morgensamlingen og Scouts' own basert på forskjellige religioner og livssyn er bare én mulighet.

Leirbålsprat eller andre former for samtaler om spørsmålene som mennesker har stilt seg selv siden tidenes morgen, er en annen mulighet: Hvorfor finnes vi? Hva er meningen med livet? Hva er vår plass i naturen? Hva skjer når man dør, og hvordan takler man å miste noen? I tillegg finnes det en rekke fordypningsmerker som handler om religion. Temaer som vennskap, inkludering, ærlighet, tillit, urettferdighet, ansvar, toleranse og forståelse for andre kulturer kan også inngå i arbeidet med åndelighet.

Som leder skal du kunne møte speiderne dine med åpenhet og forståelse. Oppgaven din er ikke å lære dem hva de skal tro, men å hjelpe dem med å reflektere rundt viktige livssynsspørsmål og verdier med et åpent sinn.

HER ER NOEN TIPS TIL HVORDAN:

- **Skap** et klima hvor det er trygt å si det man mener. Åpenhet fra deg som leder, er en viktig forutsetning. Alle meninger skal bli møtt med respekt.
- **Innfør** enkle grep som gjør at alle kan komme til orde, for eksempel å snakke etter tur, bruk av «snakkepinne» osv.
- **Speidere** trenger å øve på refleksjon i forskjellige sammenhenger. Gjør det til en vane å invitere dem til å gi en kort tilbakemelding på slutten

NY ORDLYD

Speiderlovens §1: En speider søker sin tro og respekterer andres. (Endret i 2016.)

Speiderløftet: Jeg lover etter beste evne å søke mitt livssyn, hjelpe andre og leve etter speiderloven. (Endret i 2018.)

SCOUTS' OWN

En Scouts' own er en andakt eller forenklet gudstjeneste der speiderne selv deltar med oppgaver. Lord Baden-Powell ville at en Scouts' own skulle inspirere til gode gjerninger, og hadde lite fokus på frelse: *«You will find that heaven is not a kind of happiness somewhere up in the skies after you are dead, but right here and now in this world.»*

av møter, legg inn refleksjon som en naturlig del av aktivitetene (også leker og praktiske oppgaver). Bruk pedagogiske metoder som bygger på selvstendig refleksjon, for eksempel rollespill.

› **Speiderne** skal få uttrykke tanker og følelser på det de opplever som en tilfredsstillende måte. Varierte kommunikasjonsoppgaver kan hjelpe dem med det. Ulike aktiviteter i Speiderbasen trener opp kommunikasjonsevnene. Du kan filtrere på alle aktiviteter knyttet til kommunikasjon ved å bruke filteret «Nøkkelord» i Speiderbasen.

› **Programområdet** Livskvalitet i Speiderprogrammet inneholder forslag til aktiviteter og prosjekter, opplegg for møter og turer som passer godt for dem som vil jobbe med innholdet i lov og løfte.

Trenger du flere tips eller råd, kontakt forbundskontoret. ❖

Vi gjør verden bedre!

Mange engasjerte seg i prosjektet Patruljen i samfunnet i 2018. Aktivitetsmateriellet er like aktuelt i år.

Speiderne har ryddet strender, gjennomført innsamlingsaksjoner, drevet med gjenbruk og gitt hyggelige minner til flyktninger og eldre, for å nevne noen eksempler. Dette er noen av prosjektene som ble registrert på kartsiden for prosjektet. Mange flere har jobbet med tiltak for å gjøre verden bedre.

Fortsett å ha *Patruljen i samfunnet* på terminlista. Husk å registrere tiltak på kartsiden speiding.no/samfunnet, og vis fram speidernes gode arbeid i sosiale medier! Har dere ikke kommet i gang, har dere muligheten ennå. *Patruljen i samfunnet* varer ut 2019, og de flotte prosjektmerkene er å få kjøpt på speidersport.no.

TILGJENGELIG MATERIELL:

› Aktivitetshefte med oppskrift på hvordan gjennomføre egne prosjekter.

› Fem aktivitetspakker innen programområdet samfunnsengasjement (Bærekraftig utvikling og miljø, Inkludering, Rettferdighet, Ansvar og Vennskap).

› Nye aktiviteter i Speiderbasen innen aktuelle temaer: Identitet, likestilling og inkludering, mobbe- og overgrepsfrie arenaer og selvtillit og kroppspress.

› Oppdaterte og nye fordypningsmerker.

› Inspirerende materiell til bruk i gruppa: Spillene (se under) og opplæringsmateriellet HeForShe.

Bli inspirert og registrer aktiviteter og prosjekter på speiding.no/samfunnet.

AKTUELLE SPILL

Speiderspillet - verdier, meninger og sånn: Et stigespill med verdispørsmål beregnet på alle aldersgrupper. Spillet er i bordversjon, med spillebrett og et sett kort med utfordrende spørsmål og morsomme oppgaver. Bestilles gratis fra forbundskontoret. Forbundskontoret har også eksemplarer til tur- og leirbruk, med et 1,5 x 3 m stort spillebrett i vaskbart stoff. Lånes bort gratis til kretser og korps.

Speiding for alle
Et spill for lederpatruljen med temaet barn og unge med ulike behov og hva som skal til for å tilrettelegge for dem. Kan hjelpe dere å bli bevisste på mulige hindringer barn og unge som vil bli speidere kan møte. Spillet kan dessuten innlede til en prat om hva dere gjør i dag og hvordan dere kan bli enda bedre til å inkludere. Se Speiderbasen.

SPEIDERSJEFENS HJØRNE

TEKST: HÅVARD DJUPVIK | **FOTO:** IVER GJENDEM

Å bry seg

Som speidere verner vi om naturen fordi vi er glad i den, og når vi reiser fra leirplassen, så etterlater vi oss ingenting. Men som speidere må vi også ta ansvar for det andre har etterlatt seg. Vi må reise oss mot urett mot miljøet, mot dårlige avgjørelser av de som bestemmer og vi må rydde opp etter dem som ennå ikke vet bedre. Det er vi som er de gode eksemplene, som går foran i skogen, men også i byen.

VI BRYR OSS

Speideraksjonen handler om å ta ansvar for andre. Og særlig for dem som vi ennå ikke kjenner. For om vi skal skape fred og forståelse mellom mennesker, må vi starte med å bry oss om flere enn oss selv. Som speidere setter vi pris på de praktiske ferdighetene vi har lært, og som vi har bruk for på tur eller i vårt daglige liv. Gjennom Speideraksjonen kan vi hjelpe andre, så de får lære ferdigheter som vil gjøre en forskjell i deres liv. Slik at de kan vokse opp og lære å bry seg, de også.

ETTER BESTE EVNE

Hva betyr det å bry seg om andre? Å kjenne ansvar? Å være en god venn? Å være hensynsfull og å prøve å forstå? Det er mange ord i Speiderloven som handler om å ta vare på, å løfte blikket og om å bry seg når andre går i motbakke. Det er ikke bare noe vi er gode på, det er noe vi har forpliktet oss til. For vi skal alltid si ifra. Vi skal bruke utestemme og vi skal blande oss inn når det trengs. Vi er ikke bare en gjeng som knyter knuter sammen. Vi er verdens største og beste vennegjeng som stiller opp og løser flokene. Sammen. ❖

Speiderhilsen fra speidersjef Håvard og Speiderstyret.

INTERNASJONALT ARBEID

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** WAGGGS

Internasjonalt treff i Bergen i 2020

Speideren har flere gode støttespillere på verdensbasis. En av dem er Olave Baden-Powell Society, eller OB-PS. I juni 2020 skal OB-PS ha sin første samling i Norge. – Vi gleder oss, sier Eldrid Kvamen Midttun fra OB-PS Norge.

For å sette fokus på lokal speiding og på WAGGGS' arbeid for at flere jenter skal få sjansen til å bli ledere og gode forbilde, tilbyr OB-PS en årlig samling i et av medlemslandene.

– Det er foreløpig få norske OB-PS-medlemmer, forteller Kvamen Midttun. –Vi forventer at 250–300 personer fra 15–20 land deltar på arrangementet i Bergen neste år.

VISER FRAM NORSK SPEIDING

– Lokale speidergrupper blir involvert for å vise gjestene aktiv speiding i naturen og i byen. Deltakerne får også oppleve kultur, natur og historie i Bergen, og dessuten mulighet til å se mer av Norge noen dager før eller etter samlingen.

En hovedkomite, ledet av Kvamen Midttun, og en lokal komite i Bergen er i gang med planleggingen av dette. Norge skal presentere seg og formelt invitere til samlingen i Bergen under OB-PS-samlingen i juni 2019 i Toronto i Canada. ❖

OM WAGGGS OG OB-PS

- Verdensforbundet for jentespeidere, World Association of Girl Guides and Girl Scouts (WAGGGS), har 10 millioner medlemmer i 150 land.
- WAGGGS ble stiftet i 1928, og Olave Baden-Powell (1889–1977) var sentral i opprettelsen av verdensforbundet og i arbeidet med å utvikle speiderarbeidet for jenter.
- I 1985 ble det opprettet et støttenettverk for WAGGGS, Olave Baden-Powell Society (OB-PS). Det består av mer enn 1 500 medlemmer i 60 land, både kvinner og menn.
- Interessert i å vite mer om OB-PS eller samlingene i 2019 og 2020? Ta kontakt med Bente Amundsen MacBeath i hovedkomiteen, tlf. 901 17 316 / bentemacbeath@gmail.com.

HEDER OG ÆRE

Vi presenterer speiderledere og andre som er blitt gjort ekstra stas på for innsatsen sin, altså de som har fått Norges speiderforbunds æreskniv, hederstegn eller Sølvulven. **Gratulerer!**

SØLVULVEN

- Øystein Gonsholt, tildelt av Speiderstyret
- Karl-Erik Onstad, tildelt av Speiderstyret
- Dag Erling Austvik, tildelt av Speiderstyret
- Kjell Standal, tildelt av Speiderstyret
- Åse Lien Aaberg, tildelt av Speiderstyret

HEDERSTEGN

- Christina Eide, tildelt av Speiderstyret
- Steinar Klokk, tildelt av Speiderstyret
- Ingrid «Krølle» Lowzow, tildelt av Speidermuseet
- Inger Lise Evensen, tildelt av 1. Fredrikstad speidergruppe
- Adeline Bøhn Karlsen, tildelt av 1. Fredrikstad speidergruppe
- Merete Halstensen, tildelt av Moldespeiderne

ÆRESKNIV

- Hans Jacob Sandberg, tildelt av 1. Fredrikstad speidergruppe
- Nils Henrik Bjerring Hansen, tildelt av 1. Fredrikstad speidergruppe
- Gunder Eidet, tildelt av 1. Sannidal speidergruppe
- Jens Kasper Lofthaug, tildelt av 1. Sannidal speidergruppe
- Lili Nielsen Eidet, tildelt av 1. Sannidal speidergruppe
- Per Morten Aabøe, tildelt av 1. Sannidal speidergruppe
- Trond Stensvold, tildelt av 1. Sannidal speidergruppe
- Geir Fossgard Hamre, tildelt av 1. Søgne sjøspeidergruppe
- Steinar Monsen, tildelt av 1. Søgne sjøspeidergruppe
- Anders Koren Knutsson, tildelt av 4. Bergen-Sandviken speidergruppe
- Andreas Nornes, tildelt av Grünerløkka MS speidergruppe
- Hilde Marie Bergeli Haldorhamn, tildelt av Konnerud speidergruppe
- Steinar Karlsrud, tildelt av Myrvoll speidergruppe
- Tore Reinholdt, tildelt av Oslospeiderne
- Aleksander Rygh Holten, tildelt av Oslospeiderne
- Ingvild Nordberg Iversen, tildelt av Oslospeiderne

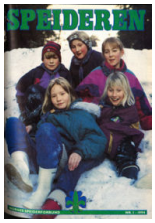
SPEIDEREN FOR 50 & 25 ÅR SIDEN

TEKST: ALEXANDER VESTRUM

Troppene drar ut. Vi ser en stigende tendens til at troppen reiser langt avgårde, utenom egne distrikter og egne kretser. Dette er gledelig, og vi håper at tropper som drar på langtur, tar kontakt med speidere der de kommer.

Fra speidersjefen i Speideren 2 – 1969

– Det er ikke så mange årene siden jeg sto på toppen av et fjell – med hullete, teipa slagstøvler, vanlige bukser og regnjakke. Det gikk bra, det óg, men det er klart at sponsorer og solid utstyr gjør sitt til at det ikke blir så mye vått og kaldt.

Lars Monsen (da 30) i Speideren 1 – 1994

MEDLEMSINFORMASJON

Her er en del praktisk informasjon knyttet til ditt medlemskap i Norges speiderforbund.

MEDLEMSFORDELER

- Mange flotte opplevelser på møter, turer, leirer og andre arrangementer
- Unik praktisk kunnskap
- Mange nye venner
- Tilbud om å delta på en av landets beste ledertreninger
- Medlemsbladet Speideren tre-fire ganger i året
- Rabatt på leie av flotte speidereiendommer og speiderskuta Havbraatt
- Personskadeforsikring som gjelder på reise til og fra og under alle aktiviteter i regi av gruppe, krets, korps eller forbund, også utenfor Norge.

MEDLEMSKONTINGENT

Å drive godt speiderarbeid, er ressurskrevende og hadde ikke vært mulig uten den enorme innsatsen fra alle våre frivillige ledere. Men vi er også avhengig av betydelig økonomisk støtte fra stat og kommune. Størrelsen på støtten avhenger av hvor mange medlemmer Norges speiderforbund har, det vil si medlemmer som har betalt medlemskontingenten. Betal kontingenten innen betalingsfristen. Da unngår du betalingspåminnelser. Sjekk at du betaler til riktig kontonummer, og bruk riktig KID-nummer.

MEDLEMSNUMMERET DITT

Alle medlemmer har et sekssifret medlemsnummer. Nummeret står på kontingentgiroen og er registrert i medlemssystemet Min speiding. Nummeret skal blant annet oppgis ved henvendelser om endring av medlemsinformasjon. Ønsker du å melde deg ut av speideren, må du si fra til din lokale leder og/eller sende en e-post med navn og medlemsnummer til nsf@speiding.no.

SPEIDERENS EGEN BUTIKK

Speider-sport er Norges speiderforbunds egen butikk. Den finner du på Internett, på **speidersport.no**. Her finner du alt av speiderklær og utstyr, blant annet speiderdrakten.

SPEIDERNE ER PÅ NETT

Norges speiderforbunds nettside er speiding.no.
På siden blispeider.no finner du nyttig informasjon om hva speiding er og hvor nærmeste speidergruppe befinner seg. Følg oss gjerne også på Facebook og på Instagram (#speiding). Mange grupper har også egne nettsider, eller en
Facebook-side/-gruppe. Spør en leder i speidergruppa!

NORGES SPEIDERFORBUND

Besøksadresse:
St. Olavs gate 25, 0166 Oslo
Postadresse:
Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 99 22 30
E-post: nsf@speiding.no
www.speiding.no

Stigespill

Spillets gang: I stigespillet må du ha flaks for å komme først til mål og vinne.

Utstyr: 1 terning og 1 spillebrikke per spiller. Et par steiner eller knapper kan fint brukes som brikker.

Spillets gang: Yngste spiller starter. Kast terningen. Flytt brikken din det antall øyne terningen viser. Start nederst til venstre. Lander du på et grønt felt, klatrer du opp én rad. Lander du på et rødt felt, har noen glemt å sikre fettfella, og du faller ned et par rader. Den som kommer først til felt 49, har vunnet.

Variasjon: Bli enige om noe deltakerne må gjøre hvis de havner på feltene med symbolene fra «Patruljen i samfunnet». Det kan f.eks. være å svare på spørsmål fra en quiz. Ved feil svar, må deltakeren stå over ett kast.

Lykke til!

AV: HANNE KRISTINE LYBEKK

